

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

16^E JAARGANG

WOENSDAG 4 NOVEMBER 1931

No. 827

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
 Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
 ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.
 COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.
 Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
 Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.
 Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
 Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangingen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar, Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

3 NOVEMBER 1931.

In den toestand van de geldmarkt kwam deze berichtsweek nog weinig verandering. Er was weder een zeer groot aanbod van callgeld, waarvoor geen vraag bestond, terwijl het aanbod van geld op prolongatie of voor wissels gering bleef. Toch was er wel eenige verbetering op te merken in zooverre, dat het wel wat gemakkelijker was geworden om wissels te plaatsen. Het feit, dat de nadering van de maandswisseling niet de minste verbetering bracht in de vraag naar geld, deed eindelijk meer belangstelling ontstaan voor uitzettingen op iets langeren termijn. Particulier disconto, dat de geheele week nog vrij dicht bij of boven het officiële tarief was gebleven, kon merkwaardigerwijs gisteren, op den eersten werkdag der maand en dat wel de Novembermaand, wanneer in andere jaren de grootste geldvraag van het geheele jaar placht voor te komen, tot $2\frac{13}{16}$ à $2\frac{7}{8}$ pCt. terugloopen. Ook de prolongatierente was lager op $2\frac{1}{2}$ pCt., terwijl callgeld slechts met moeite en voor geringe bedragen tot $1\frac{1}{2}$ à $1\frac{1}{4}$ pCt. te plaatsen was.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met bijna f 9 miljoen te zijn afgenomen; daarentegen geven de beleeningen een toeneming te zien van f 7,4 miljoen. Terwijl de post papier op het buitenland daalde met f 11,4 miljoen, stegen de diverse rekeningen onder de activa der Bank met een ongeveer even groot bedrag. Blijkbaar heeft er dus een omzetting van buitenlandsche wissels in saldi plaats gevonden.

De goudvoorraad is wederom toegenomen, thans met f 20 miljoen. De zilvervoorraad nam echter met ruim f 900.000 af, zoodat per saldo de post munt

en muntmateriaal met ruim f 19 miljoen vermeerderde. Het in het buitenland liggende gedeelte van den metaalvoorraad bleef op gelijke hoogte.

De bankbiljettencirculatie onderging, mede in verband met den ultimo, een uitbreiding van f 55 miljoen. De saldi in rekening-courant liepen met f 37 miljoen terug. Het beschikbaar metaalsaldo blijkt met f 11,8 miljoen te zijn gestegen; het dekkingspercentage bedraagt ruim 69 pCt.

* * *

De voornaamste oorzaak van de veranderingen, die zich deze week in de wisselkoersen hebben voorgedaan, is wel de groote vraag naar Dollars te Londen (men sprak van een Dollar-crediet, dat afbetaald moest worden). Van 3.93 kwam de koers op $3.77\frac{1}{2}$. De Ponden zijn daardoor hier in de verdrukking gekomen en van 9.71 op 9.30 teruggelopen. Daarentegen verbeterden Dollars van 2.47 tot 2.4880; slot 2.4850. Ook Marken waren gezocht en kwamen van 57.65 op $58.62\frac{1}{2}$. Fransche Francs hooger $9.72\frac{1}{2}$ —9.76 (Ponden tegen Fransche Francs $96\frac{1}{4}$). Belga's 34.50—34.55. Zwitsersche Francs liepen aanvankelijk iets terug $48.42\frac{1}{2}$ —48.25; slot 48.35. Lires lager $12.87\frac{1}{2}$ —12.70. Peseta's bleven ca. 22. Van de Noordelijke wissels trok de daling van den Zweedschen Kroon de aandacht; hij kwam van 57 op 54.90. Kopenhagen 54.50—53.75. Oslo, sterk aangeboden: 54.50—53.—. Finsche Marken $5.02\frac{1}{2}$ — $5.07\frac{1}{2}$. Zloty's wat hooger: 27.85. T.T. Batavia was weder op $99\frac{7}{16}$ te krijgen. Canadeesche Dollars $2.22\frac{1}{2}$.

Termijnen waren ten opzichte van de contante deviezen vaster; de slotnoteeringen voor één- en driemaands waren: voor Ponden ca. pari en $2\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$, voor Dollars 25—20 en 1—0.80 punten, alles disagio. De belangstelling voor goud en vreemd bankpapier bleef gering.

LONDEN, 2 NOVEMBER 1931.

In het begin van de vorige week ontstond eenige vraag naar geld, uit hoofde van het ontbreken van vervallen schatkistpapier. Daarna had de markt een kalm verloop tot den laatsten dag van de maand, toen zich weder meerdere vraag kenbaar maakte.

De discontomarkt behield tot Zaterdag eene zwakere tendens, waardoor ook de uitgifte van de schatkistpromessen op Vrijdag geholpen werd, welke dienengevolge à $5\frac{1}{4}$ pCt. plaats had.

De mededeeling op Zaterdag, dat de Bank van Engeland voor de terugbetaling van een deel der Fransche en Amerikaanse steuncredieten £ 15 miljoen van haar goudvoorraad had aangewend, werd eerst als een „bear” punt opgevat en had een val in de wisselkoersen en een verstijving van het disconto tengevolge, welke beweging ook heden werd voortgezet.

De noteering voor driemaands bankaccepten steeg Zaterdag tot $5\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$, terwijl Treasuries $5\frac{1}{4}$ — $\frac{3}{8}$ noteerden.

Dollars sluiten heden op 3.75; Guldens op 9.32.

DE LANDBOUWCRIJS.

In de jaarvergadering van de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek heeft jl. Zaterdag eene uitvoerige discussie plaatsgevonden over de landbouwcrisis als element der algemeene economische depressie.¹⁾ Deze vergadering is voor de Vereeniging een succes geweest: een record aantal bezoekers en een groot aantal debaters, waarvan verscheiden sprekers met zeer belangwekkende beschouwingen voor den dag kwamen. Niet minder dan 21 leden der Vereeniging hebben zich over de praeadviezen uitgesproken. Toen daarop tenslotte de drie praeadviseurs aan het woord kwamen ter verdediging van hun standpunt, zal wel menig toehoorder de verzuchting hebben geslaakt, dat het nu eindelijk „des Guten zuviel” was, ook al was hij in het algemeen bereid om een debat over een zoo triest onderwerp als de landbouwcrisis tot het „goede” dezer aarde te rekenen. Zeker is het in elk geval, dat het aan een „choc des opinions” niet heeft ontbroken en te hopen is het nu maar, dat daaruit eerlang een heldere bron van economisch inzicht moge voortvloeien.

Terecht kon de Voorzitter Prof. F. de Vries er op wijzen, dat het onderwerp nog niets van zijn actualiteit had verloren. Toen het in den loop van het vorig jaar aan de orde werd gesteld, meenden velen, dat de landbouwcrisis van 1930 een jaar later wel voorbij zou zijn, of dat dan althans het ergste geleden zou zijn. Een gezaghebbend dagblad bespote in November 1930 de Vereeniging als volgt:

„Een klassiek geworden uitspraak van een Duitschen wijsgeer luidt: „De uil van Minerva begint met de schemering zijn vlucht.” Het is jammer, dat de vogel der wijsheid en wetenschap van de Vereeniging voor de staathuishoudkunde en de statistiek zijn tukje nog mag voortzetten, totdat misschien het morgenrood al weer zal zijn aangebroken en hij dan een beetje vreemd met zijn oogen tegen het licht zal knippen.”

De feiten hebben den optimistischen spotter wel deerlijk in het ongelijk gesteld, hetgeen niemand, die van de geschiedenis der agrarische depressies heeft kennis genomen, zal verbazen.

Het spreekt vanzelf, dat wij te dezer plaatse geen uitvoerig verslag kunnen uitbrengen van al het ter vergadering behandelde. Wij bepalen ons tot enkele hoofdzaken.

Daarbij moge in de eerste plaats de opmerking gemaakt worden, dat het eigenlijke onderwerp, de beteekenis van de landbouwcrisis als onderdeel van de algemeene depressie, vrijwel niet werd besproken. De debaters hebben het eenzijdig gehad over de landbouwcrisis en de middelen te harer geneezing, anderzijds over de algemeene depressie, maar de beteekenis van een hevige depressie in een groot onderdeel van het maatschappelijk productieproces, de vraag m.a.w., in hoeverre een groote *partieele* depressie tot een *algemeene* depressie kan leiden of deze kan bestendigen, is nauwelijks aangeroerd.

Men weet, dat de praeadviseurs hun taak hadden verdeeld, en dat prof. Fryda het crisisvraagstuk in het algemeen heeft behandeld, terwijl de Heer Ligthart den tropischen landbouw, Prof. Minderhoud den landbouw in Nederland heeft besproken. De drie schrijvers onderscheidden zich echter nog in ander opzicht; zij vertegenwoordigden de drie hoofdrichtingen der conjunctuurpolitiek, t.w. herstel van de vrijheid van het marktmechanisme en opheffing van de belemmeringen, die de vrije prijsvorming ondervindt, welk standpunt door den Heer Ligthart werd verdedigd, de „planhuishouding” als andere uiterste, verdedigd door Prof. Fryda, en een *ver* gaand „interventionisme”, thans culmineerend in een omvangrijk programma van landbouwbescherming, voorgedragen door Prof. Minderhoud.

¹⁾ Van de over dit onderwerp uitgebrachte praeadviezen gaven wij een overzicht in de nummers van 7, 21 en 28 October jl.

INHOUD.

	Blz.
DE LANDBOUWCRIJS door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart	962
XXe Zitting van het Institut International de Statistique in September 1931 te Madrid gehouden door Prof. Mr. H. W. Methorst	965
Havenschap of locale doelcorporatie door J. A. Monod de Froideville	966
De Indische middelen over Juli 1931	968
BUITENLANDSOHE MEDEWERKING:	
Het nieuwe parlement en protectie door Prof. P. Geyl	970
AANTEEKENINGEN:	
Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen en gezinnen van meergegoeden te Amsterdam....	971
INGEZONDEN STUKKEN:	
De valuta-termijnmarkt door E. Henny met naschrift van C. A. Klaasse	971
MAANDLIJFERS:	
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen	972
Overzicht van de Indische middelen	973
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	974
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	974—980

Het centrum van het debat vormde ongetwijfeld de strijd over de „planhuishouding”. Daarbij werd de Heer Ligthart weinig rechtstreeks aangevallen. Prof. Fryda had het zwaarder te verduren. Dit werd voor een deel hierdoor veroorzaakt, dat de eerste met groote helderheid zijn standpunt had uiteengezet, terwijl de laatste niet met de noodige precisie had tot uitdrukking gebracht, welke bedoeling bij het opstellen van zijn praeadvies had voorgezet.

De Heer Ligthart heeft in zijn voortreffelijk geschrift en in zijn mondelinge toelichting gewezen op de heilzame werking van een vrij marktmechanisme; dit toch heeft in het verleden geleid tot een enorme vermeerdering van welvaart, tot ontplooiing van innerlijke kracht der producenten en tot uitschakeling van hen, die te zwak gefundeerd zijn om den strijd om het economisch bestaan te kunnen volhouden. Zoowel bij de vraag, wat moet worden voortgebracht en hoe dat zal moeten geschieden, als ook bij de beslissing over de verdeling van het product en over het verzoenen van belangentegenstellingen kennen wij tot dusverre geen stelsel, dat beter werkt dan dat der productievrijheid.

Dit standpunt werd ter vergadering gedeeld door Prof. Kielstra, Dr. van Genechten en den Heer van Hardenbroek.

Maakt nu echter het periodiek wederkeeren van belangrijke verstoringen in de op productievrijheid berustende economische orde het stelsel als zoodanig niet verwerpelijk? Het huidig tijdsgewricht maakt de beantwoording van deze vraag meer dan ooit van belang. De aanzienlijke overproductie van agrarische producten heeft de koopkracht van de landbouwstaten en van de landbouwende bevolking in de landen met een meer gemengd bedrijfsleven enorm doen dalen. Daardoor heeft zich ook bij den afzet van industrieele producten stagnatie voorgedaan, terwijl een en ander gepaard is gegaan met verstoringen in het credietverkeer, welke laatste verschijnselen weder versterkt zijn door de politieke tegenstellingen en de animositeit, die het naspel van het vredesverdrag van Versailles hebben gevormd. De economische misstanden hebben daardoor een omvang gekregen, zoo groot, als wellicht nooit tevoren in de historie.

De vraag is echter gewettigd, of de bestaande wan-toestand een gevolg is van het stelsel van productie voor de markt, dan wel of hij ontstaan is ondanks dit stelsel en juist als gevolg van de afwijkingen daarvan, welke men in den loop der tijden heeft toegelaten.

In de eerste plaats kan hier worden gewezen op de niet geringe verstarring, die groote onderdelen van de volkshuishouding zijn gaan vertoonen. Deze verstar-

ring doet zich in de eerste plaats voor bij de loonen, inzonderheid in de z.g. „beschutte” bedrijven. Over de loonquaestie is jl. Zaterdag door verschillende sprekers het woord gevoerd. Vooral Prof. Kielstra wees er op, dat het huidig loonpeil in West-Europa niet te handhaven is, aangezien nu eenmaal de diensten, door de producenten in dat gebied bewezen, minder worden gewaardeerd dan vroeger.

De loonstarheid is niet alleen het gevolg van de actie der vakverenigingen, welke bij een streven naar loonstabiliteit spoedig de grenzen van de economische mogelijkheid bereiken, doch vooral van het feit, dat de Overheid door omvangrijke werkloozenzorg de kartelleering van den arbeid extra versterkt. Niet het vrije spel van economische factoren leidt hier tot misstand, maar het ingrijpen daarin van Overheidswege, waardoor het natuurlijk zelfherstel is uitgeschakeld en de aanpassing van het gebruik der menschelijke arbeidskracht bij de bestaande productiemogelijkheden wordt bemoeilijkt of onmogelijk gemaakt.

Over loonhoogte en loonstarheid spraken behalve Prof. Kielstra nog de Heeren van Dusseldorp en van Hardenbroek, welke daarin een euvel zagen, terwijl daartegenover de Heer A. A. van Sandick juist in het op peil houden van de loonen en daardoor van de consumptie (wij zouden liever zeggen: „overconsumptie”) een voordeel zag en blijkbaar op het standpunt van de foutieve Hoover'sche hoogeloonpolitiek stond.

Een tweede grond van verstarring is gelegen in den toenemenden omvang van vast kapitaal in de productie. Deze leidt noodwendig tot kartelleering en daardoor — aldus de praeadviseur Prof. Fryda — tot het hoog houden van prijzen van gekartelleerde artikelen in tijden van depressie. Tevens bevordert het vaste kapitaal protectiemaatregelen, welke dan verdedigd worden met een beroep op het kapitaalverlies; dat anders wordt geleden.

Wij zouden ook hier al weder willen opmerken, dat, wanneer de Overheid zich onthoudt van steunmaatregelen op het gebied der handelspolitiek, de gevaren van de kartels, waartegen in Duitschland Fryda's geestverwant Emil Lederer te velde trekt, niet ernstig zijn en dat kartelleering onder zulke omstandigheden, zooals ook Prof. F. de Vries meermalen heeft betoogd, eer gunstig dan nadeelig werkt, evenals men een krachtig ontwikkeld vakverenigingswezen op een vrije arbeidsmarkt een even groot voordeel kan achten, als zulks op een onvrije markt een nadeel wordt.

Over de moeilijkheden, gelegen in de toenemende beteekenis van het vaste kapitaal, werd, wat den landbouw betreft, gewezen door de Heeren Fryda en Minderhoud, en wat het bedrijfsleven in het algemeen betreft, ook door Dr. van Genechten. Deze laatste meende; dat hier, hoewel het kapitalisme over het geheel zijn volle instemming had, toch een groot gevaar van het stelsel was gelegen, omdat daardoor de aanpassing aan nieuwe omstandigheden zeer wordt bemoeilijkt. Hij pleitte voor een uitbreiding van wat wij gemeenschapsproductie zouden kunnen noemen, en stelde, onder verwijzing naar de goederen, die de gemeenschap in den vorm van bruggen en wegen gratis beschikbaar stelt, voor om hetzelfde met andere goederen te doen, voorzover deze laatsten in kapitaalintensieve bedrijven worden voortgebracht. Wij kunnen daarvan geen heil verwachten; gratis diensten kunnen slechts beschikbaar worden gesteld, wanneer het gaat om goederen, waarvan geen misbruik kan worden gemaakt; wij kunnen ons echter niet voorstellen, dat er geen schromelijke verkwisting zou komen, wanneer electriciteit, spoorwegen, en dergelijke, kosteloos ter beschikking van het publiek zouden worden gesteld. Wie voor natuurlijk zelfherstel gevoelt, als er in de productie fouten aan het licht komen, is op den verkeerden weg, wanneer hij dit zelfherstel tracht te bestrijden door een stelsel, dat tot nog grootere verkwisting van eenzijdig uitge-

breide vaste kapitaalgoederen aanleiding geeft. In dit verband moge de opmerking worden gemaakt, dat het in het betoog van den Heer van Dusseldorp zonderling aandoet, wanneer men naast een juiste argumentatie ten gunste van natuurlijk zelfherstel plotseling eene verdediging van bescherming verneemt, op grond van den door dezen spreker sinds jaar en dag bestreden „eenzijdigen vrijen invoer”. Wie eenerzijds vrijheid bepleit, moet het niet anderzijds voor gebondenheid opnemen.

Ook over de snelle rationalisatie werd in dit verband gesproken. Velen zoeken daarin een der oorzaken van de huidige depressie. Wij kunnen deze meening maar ten deele juist achten. Snelle rationalisatie en als gevolg daarvan groote productievermeerdering zijn slechts bedenkelijk in productietakken met goederen, die een onelastische vraag ontmoeten; dit laatste is in den landbouw het geval. Maar in de industrie met haar talloze mogelijkheden is de rationalisatie gedurende de geheele 19e en 20e eeuw een zegen voor de menschheid en een voorwaarde voor groote welvaartsvermeerdering geweest, dit laatste dank zij toenemende differentiatie van eindfabrikaten, voor welke laatste, als wij hem goed hebben begrepen, ook Dr. Ir. L. Hamburger het in de huidige omstandigheden zou willen opnemen. Hoe meer soepelheid in de groepeerings der productiefactoren en in de vaststelling van ieders aandeel in het product, des te eerder zullen de vruchten der rationalisatie geplukt kunnen worden. Hoe meer verstarring echter, des te langer zal datgene, wat tot heil van het menschedom kan worden aangewend, als een vloek worden beschouwd.

* * *

Zoo blijkt veel van hetgeen op de debetzijde van de voor velen verfoeilijke „productie-anarchie” wordt geschreven, te wijten te zijn aan de inperking van deze vermeende „anarchie” en niet aan deze laatste zelf. Ongetwijfeld zal het voor den landbouw uitermate pijnlijk zijn om den weg naar een nieuw evenwichtspunt te vinden, pijnlijker vermoedelijk, dan voor andere productietakken. Voor deze laatsten echter is het wegnemen van de bestaande belemmeringen der vrije productie en het vergrooten van de „flexibiliteit” van productiefactoren en inkomsten heilzaam in plaats van schadelijk.

Er is echter één punt, waarin het kapitalisme schromelijk is tekort geschoten, en dat is de regeling van het crediet- en geldwezen. Wij hebben daarover al meer in deze kolommen geschreven en zullen er daarom thans niet nader op ingaan. Volstaan moge worden met de mededeeling, dat het geldvraagstuk van meer dan één zijde ter vergadering werd aangevoerd, iets waartoe te meer reden was, daar Prof. Fryda in zijn praeadvies alles gedaan had om de beteekenis van dit probleem te verdoezelen.

Dr. van Genechten wees op de fouten van den gouden standaard. Prof. W. Mees pleitte voor een correctie van geldschulden aan de hand van een indexcijfer. En Prof. Goudriaan gaf een uiteenzetting van de denkbeelden, door hem in de beide vorige nummers van dit weekblad verkondigd.

Meer dan ooit schijnt het inderdaad noodzakelijk, dat de geldpolitiek wordt ingesteld op het voorkomen of althans verzachten van de groote conjunctuurschommelingen van de geldwaarde. Dr. Max de Vries pleitte in dit verband voor een „conjunctuurraad”, die de verstrekking der geldkapitalen in de hand zou moeten nemen en waarin verschillende groepen uit het economisch leven vertegenwoordigd zouden moeten zijn. Beter lijkt het ons voorshands nog om te streven naar eene versterking van de positie der circulatiebanken, desgewenscht door uitbreiding van de verschillende wettelijke bevoegdheden van deze laatsten, voorzover het gaat om de credietvoorziening binnen de grenzen van ieder land. Dat daarnaast eene internationale conferentie tot herstel van de ver-

stoorde geldverhoudingen uiterst urgent blijft, werd ter vergadering tot ons leedwezen door geen der talrijke sprekers behoorlijk naar voren gebracht.

Wij stappen hiermede af van de beschouwing van de voorstanders der productievrijheid en komen thans tot de tweede richting, die der „planhuishouding”. Daarentrent had Prof. Fryda in zijn praeadvies enkele rijkelijk vage suggesties gedaan, maar zooveel was toch wel duidelijk, dat hij zelf van productievrijheid niets meer moet hebben. Hij acht het huidige stelsel „onhoudbaar” (blz. 53 van zijn praeadvies) en meent, dat van een optimale behoeftenbevrediging slechts sprake kan zijn indien de „doelbewuste regeling der productie op internationalen grondslag berust” (blz. 54).

Nu eischt eene „planhuishouding” o.i., dat over de vraag, wat en hoe zal worden geproduceerd, en wat de verschillende deelnemers aan de productie ontvangen, beslist wordt vanuit één centraal punt. De consumptie past zich dan vanzelf bij productie en verdeling aan.

Een dergelijk stelsel laat zich echter niet beoordeelen, wanneer men het „plan” niet voor zich heeft. Zulk een plan had Prof. Fryda niet ontworpen. Velen hebben hem daarvan verwijten gemaakt, en naar het ons voorkomt, niet ten onrechte. Zoo wees de Heer S. Posthuma in een betoog, keurig van inhoud, maar wel wat scherp naar den vorm, op de bedroevende neiging, om in tijden van nood, zooals wij die thans beleven, een kreet aan te heffen en om „Planwirtschaft” te roepen; maar, aldus de Heer P., wij hebben geen behoefte aan *kreten*, doch aan een concrete behandeling van zaken. Ook Ir. A. Baars leverde een betoog in dezelfde richting en meende, dat Prof. F. door het suggereeren van de wenschelijkheid eener planhuishouding het vraagstuk vertroebeld in plaats van verhelderd had.

Over de praktische onuitvoerbaarheid van planhuishouding sprak Prof. Kielstra, die er op wees, dat daarvoor een alwijs en almachtig wereldbestuur noodig zou zijn: een utopie. Een nationale planhuishouding lost de bestaande vraagstukken niet op.

Dr. Max de Vries betoogde aan de hand van ervaringen met planhuishouding op beperkt gebied opgedaan, nl. bij de rubberproductie, dat men in het economisch leven voor tal van dermate onverwachte kansen staat, geheel onafhankelijk van het gevolgde productiestelsel, dat reeds daarop de planhuishouding moet stranden.

Tenslotte komt daarbij nog de zeer belangrijke quaestie, door den Heer Posthuma ter sprake gebracht, of niet planhuishouding gepaard zou gaan met algemeene welvaartsverlaging; deze spreker signaleerde slechts het vraagstuk zonder tusschen de verschillende productiestelsels te willen kiezen, doch maakte aan Prof. Fryda het verwijt, dat hij deze vraag zelfs niet had gesteld.

De voorstanders van de planhuishouding in de vergadering waren verdeeld. De Heer Schaper pleitte voor landnationalisatie; de Heer R. Kuiper getuigde voor de socialisatie. Prof. Fryda wees met veel gloed op de gebreken van het bestaande stelsel, maar trok daaruit de wel wat haastige conclusie, dat dit stelsel, gezien zijne gebreken, nu ook ten doode was opgeschreven. De vraag, of de gebreken wel uit het systeem zelf voortvloeien, dan wel daarin van buitenaf zijn ingebracht, roerde hij nauwelijks aan. Of de bestaande fouten binnen het kader van het huidige stelsel te verbeteren zijn, werd zonder meer ontkend.

Nu moge het waar zijn, dat sommige gebreken, zoals de verwording der handelspolitiek, niet een, twee, drie zijn op te lossen. Men kan niet tot andere landen gaan met een voorstel om in het algemeen de tarieven te verlagen, maar zal zich in dezen in hoofdzaak hebben tevreden te stellen met het streven naar

het gezond houden van de eigen huishouding. Maar, aldus in dit verband terecht de Heer Ligthart, men kan ook niet tot anderen gaan met het voorstel om gezamenlijk een planhuishouding te stichten; dat is minstens even utopisch, en het argument, dat een land, dat het goede wil, op eigen houtje de misstanden in de geheele wereld niet zal kunnen opruimen, bewijst niets ten gunste van het eene of het andere stelsel.

Prof. Fryda beriep zich er meermalen op, dat men in het huidige productiestelsel groote ongebruikte productiecapaciteit heeft naast het gebrek van miljoenen. Maar, zoo mag men vragen, is de schrijver, gelet op zekere ervaringen in Rusland, er wel zoo zeker van, dat planhuishouding zal leiden tot een algemeen gebruik van alle productiecapaciteit, gepaard gaande met stijgende algemeene welvaart?

Zoolang er niet een concreet plan voor ons ligt, schijnt al het gepraat over planhuishouding ons vrij nutteloos. Het wil ons voorkomen, dat Prof. Fryda na het debat van jl. Zaterdag de taak niet van zich zal kunnen wijzen om zijn denkbeelden in dezen nader te preciseren. Tot zoolang schijnt ons afwachten ten aanzien van de planhuishouding, krachtige verbetering, waar mogelijk, van het bestaande stelsel, de aangewezen houding.

Tenslotte nog een kort woord over de „interventionisten”. Ten deele bestaat deze groep uit voorstanders van agrarische protectie in meer of minder ruimen omvang. Daartoe behoorden ter vergadering Prof. Minderhoud, Dr. Oortwijn Botjes, H. D. Louwes en J. Smid. Inzonderheid sociale overwegingen bepalen de houding van deze Heeren: de landbouwende stand moet als nuttig element in den Staat in het leven worden gehouden. Dit argument is moeilijk met economische argumenten te beantwoorden, maar wij gevoelen toch wel heel veel voor het betoog van Prof. Kielstra, dat een boerenstand, die slechts door protectie in het leven te houden is, zijn kracht verliest, en dat daarom hoogstens tijdelijke steunmaatregelen ter bestrijding van tijdelijke gevaren gewettigd zijn, maar niet duurzame protectie.

Een ander interventionistisch idee werd verkondigd door Ir. Dijt, die een valorisatie van de voorraden der groote agrarische stapelartikelen bepleit. Dit denkbeeld, op zichzelf niet kwaad ten aanzien van goederen, die eene onelastische vraag ontmoeten, schijnt ons voorshands technisch te eenen male onuitvoerbaar, zoodat het hier verder buiten beschouwing kan worden gelaten.

Tenslotte de vraag, wat te denken is van gedwongen productiebeperking. Op de mislukking van de rubberrestrictie werd nog eens gewezen door Dr. Max de Vries. Door ons dienaangaande gevraagd, verklaarde de Heer Ligthart zich tot een principiëel tegenstander van het Chadbourne-Plan; hij noemde de goedkeuring daarvan door de Indische Regeering niet verantwoord, inzonderheid, omdat de leiding van het plan in handen der Amerikanen is gelegd, waardoor de belangen van Java over eenige jaren gemakkelijk in het gedrang kunnen komen.¹⁾

Wij hebben een kleine keuze gedaan uit het vele, dat jl. Zaterdag in de Vereeniging voor Staathuishoudkunde is in het midden gebracht. De eindindruk van de vergaderingen is bijna altijd dezelfde: enorme meeningsverschillen, belangrijke debatten, veel verheldering over en weer, enkele kleine concessies over en weer, maar... de debaters gaan naar huis met dezelfde meening, als waarmee zij kwamen, en de oneenigheid duurt voort!

G. M. V. S.

¹⁾ Op de mislukking van de restrictiemaatregelen in de kina-cultuur heeft de heer I. Cränsberg in het nummer van de vorige week gewezen.

XXe ZITTING VAN HET INSTITUT INTERNATIONAL DE STATISTIQUE IN SEPTEMBER 1931 TE MADRID GEHOUDEN.

Toen in 1929 te Warschau het Institut International de Statistique besloot op uitnodiging van de Regeering van Koning Alphonso in 1931 zijn XXste zitting te Madrid te houden, zal zeker niemand vermoed hebben, dat het een Republikeinsche Regeering zou zijn, die op 15 September het Institut op de meest hartelijke wijze zou verwelkomen in het Paleis van den Senaat, dat voor sectie-vergaderingen en plenaire zittingen beschikbaar was gesteld.

Door den zoo juist afgetreden Minister-President Niceto Alcalá Zamora werd de zitting geopend met een gedeeltelijk in het Spaansch, gedeeltelijk in het Fransch uitgesproken, schitterend uitgewerkte, redevoering, waarin hij wees op het belang van de statistiek in het algemeen en op de beteekenis van deze zitting van het Institut International de Statistique in het bijzonder.

De ontvangsten door de Ministers van Arbeid, van Buitenlandsche Zaken en van Marine, de feesten, aangeboden door de gemeente Madrid, de Bank van Spanje en het organisatie comité, deden de bekende Spaansche gastvrijheid alle eer aan, terwijl een Dames-Comité, bestaande uit de echtgenooten der Ministers en de dochter van President Zamora, de dames, die de leden en officiële gedelegeerden vergezelden, met alle denkbare zorgen omringden. Het Office Permanent had in overleg met het Organisatie-Comité gezorgd voor de noodige tolken en voor personeel om het technische deel der zitting vlot te doen verlopen.

Ouder gewoonte werden de rapporten, na door speciale sub-commissies uit het Institut te zijn voorbereid, behandeld in drie verschillende secties:

I. demographie;

II. economische statistiek en

III. sociale statistiek,

waarna de voorzitters der secties in de plenaire zitting verslag deden van het verhandelde in de secties en de rapporten verdedigden. Het is de gewoonte, dat de besluiten der zitting zoo spoedig mogelijk daarna in den vorm van „Voeux” ter kennis van de Regeeringen der verschillende landen worden gebracht. Deze „Voeux” hebben geen bindende kracht, doch worden door alle ambtelijke bureaux gerespecteerd om het aanzien, hetwelk het Institut als internationaal statistisch centrum van ouds geniet.

De voornaamste verhandelingen worden hier in het kort besproken.

In de demographische sectie werd vooreerst het rapport behandeld van den Heer Thirring over de statistique des grandes villes (steden boven 250.000 inwoners), waarvan reeds voor de tweede maal een publicatie door het Office Permanent is uitgegeven.

Melding wordt gemaakt van de samenwerking welke is tot stand gekomen met de Union Internationale des Villes om te komen tot uitbreiding van het reeds bestreken terrein, welke samenwerking vooral ten doel heeft de medewerking te verkrijgen van de nationale vereenigingen van gemeenten, die, evenals het Institut International de Statistique belang hebben bij eene zoo groot mogelijke vergelijkbaarheid van de statistieken der groote steden. De vergadering vereenigde zich met de voorgenomen samenwerking, waarvan in de toekomst de beste resultaten verwacht kunnen worden, vooral nu getracht zal worden ook een zoo volledig mogelijk beeld te verkrijgen van de gemeentebedrijven, de gemeentefinanciën en de sociale beoefeningen der gemeenten; zij verzocht het O. P. op den ingeslagen weg voort te gaan.

Met belangstelling werd kennis genomen van een voordracht van den Heer van Zanten (Amsterdam) betreffende een telling van het verkeer te Amsterdam.

Naar aanleiding van een rapport van den Heer Zahn (München) betreffende eene statistique internationale des migrations werd het Bestuur van het

Institut verzocht zich in verbinding te stellen met het B.I.T. met het doel te bevorderen, dat de in 1928 door den conseil d'administration uitgestelde Conférence internationale de statisticiens des migrations zoo spoedig mogelijk worde bijeengeroepen en dat daarbij met de wenschen van het Institut rekening zal worden gehouden.

Een rapport van den Heer Huber (Parijs) over de berekening van sterftetafels gaf aanleiding tot het aannemen van een voeu, waarin wordt aanbevolen in de sterftetijfers zoowel met den leeftijd als met het geboortejaar der overledenen rekening te houden en dat als perioden, welke aan de sterftetafels ten grondslag liggen, gekozen worden de 2 of 4 jaar om den datum der volkstelling, indien deze dicht bij den eersten Januari valt en de 3 of 5 jaar om dien datum indien deze dicht bij 1 Juli ligt.

De vergadering vereenigde zich ook met een voorstel van den Heer Thirring (Budapest) om meer uniformiteit te brengen in de meteorologische gegevens der landen en steden, welke zooveel mogelijk alle elementen van meteorologischen aard dienen te omvatten en liefst de resultaten van dagelijksche waarnemingen moeten geven.

In de sectie voor economische statistiek werd vooreerst de verkeersstatistiek behandeld. De Heer Girard, secretaris-generaal van de Compagnie des chemins de fer du Nord had een belangrijk rapport ingediend betreffende de unificatie van de statistiek der spoorwegen. Na discussie keurde de vergadering de 19 door de commissie voor de verkeersstatistiek in samenwerking met de organisation des communications et du transit van den Volkenbond voorgedragen tabellen goed. Na het aanbrengen van eenige wijziging vereenigde zij zich ook met het rapport van den Heer Piekalkiewicz (Warschau) over de binnenscheepvaart en de zeescheepvaart, waarbij zij aanbeval eene verdeling naar regionen en economische districten, en zich uitsprak voor een nomenclatuur der goederen, welke in overeenstemming zal moeten zijn met die van den buitenlandschen handel en met die van de productiestatistiek. Het mandaat der commissie werd verlengd ten aanzien van de andere in onderzoek zijnde verkeersstatistieken, als: het verkeer langs de wegen, met alle bestaansbare vervoermiddelen, het verkeer per tram, per vliegtuig en het verkeer per post, telegraaf en telefoon.

De Heer Piekalkiewicz verdedigde nog een rapport betreffende de statistiek der overheidsuitgaven en ontvangsten, waarover reeds in vroegere zittingen van het Institut (1887 te Rome, 1897 te St. Petersburg, 1899 te Christionia, 1901 te Boedapest, 1903 te Berlijn, 1909 te Parijs, 1911 te Den Haag en 1913 te Weenen) gedachtenwisseling had plaats gehad en beval namens de desbetreffende commissie een schema aan dat met inachtneming der daarbij gegeven aanwijzingen, de internationale vergelijkbaarheid kan bevorderen. De vergadering, zich met het rapport vereenigende, sprak den wensch uit, dat deze statistiek, niet alleen de financiële statistiek van den staat, maar ook die van provincies en gemeenten zou omvatten en eveneens de rekeningen der afzonderlijke onder Rijk, provincies en gemeenten ressorteerende administraties. Voorloopig zullen de andere publiekrechtelijke lichamen buiten beschouwing worden gelaten.

Naar aanleiding van een rapport van den Heer Platzer (Berlijn) sprak de vergadering zich, op voorstel van den Heer Zahn, uit voor verbetering van de statistieken, welke inzicht kunnen geven in den omvang van den beroepsarbeid der vrouw, welke arbeid een toenemenden invloed uitoefent op de economische en sociale verhoudingen; gestreefd zal worden naar samenwerking in deze met het B.I.T. Eveneens op voorstel van den Heer Zahn besloot de vergadering een commissie in te stellen tot bestudeering van het vraagstuk der binnenlandsche markt. Statistische gegevens voor de binnenlandsche markten, welke voor

de nationale productie van primordiaal belang zijn, zijn schaarsch in vergelijking met de opgaven, welke ten aanzien van de buitenlandsche markt beschikbaar zijn.

De Heer Hecht (Karlsruhe) gaf in overweging een commissie te benoemen welke in overleg met de Chambre de Commerce internationale en andere internationale bevoegde lichamen een studie zou maken van een internationale statistiek van trusts, industriële overeenkomsten, ondernemingen met wijdvertakte filialen enz. De vergadering, zich met dit voorstel vereenigende, verzocht het Bestuur tot het benoemen van een dergelijke commissie te willen overgaan.

Eenzoo vereenigde de vergadering zich met een voorstel van den Heer Craig (Caïro) om aan een commissie de studie van een voorradenstatistiek op te dragen, al ontveinsde men zich de groote moeilijkheden van een dergelijk onderzoek niet.

De Assemblée générale keurde voorts een voorstel van den Heer Simiand (Parijs) goed om aan de „Commission des salaires comme élément du coût de production” tevens op te dragen: „d'étudier les méthodes et moyens de déterminer et comparer les rendements, physiques et économiques, du travail ouvrier auquel correspondent respectivement les salaires comparés, ainsi que d'examiner les réalisations effectuées ou à effectuer en ce sens”.

Eindelijk werd op initiatief van den Heer Piekal-kiewicz een studie-commissie ingesteld voor de bestudeering van eene statistiek der banken voor hypothecair landbouw crediet, welke commissie zal trachten samen te werken met het Internationale Instituut voor den landbouw te Rome.

In de sectie voor sociale statistiek werd vooreerst een rapport behandeld van den Heer Simiand over het nut van historische statistiek. Aanbevolen werd om geleidelijk de volgende onderwerpen in studie te nemen: stand en beweging der bevolking, migratie, bevolkingsdichtheid, bevolkingsagglomeratie van steden, loop der prijzen van goederen, loonen, landbouwproductie, ontwikkeling der industrie inzonderheid in de 18e eeuw. In aansluiting hieraan vestigde de Heer Andréades (Athene) de aandacht der vergadering op een aantal bestaande begrotingen van voornamelijk staten van Oud-Griekenland.

De Heer Hilton (Cambridge) demonstreerde een aantal tabellen en grafieken, welke hij had ontworpen in zake werkloosheid, groothandelsprijzen en loonen. Naar zijn meening valt daaruit af te leiden, dat wanneer de groothandelsprijzen dalen de werkloosheid toeneemt, terwijl de werkloosheid afneemt als de groothandelsprijzen weer stijgen. In hoever de loonfactor hier van invloed is, valt niet na te gaan, daar in de periode waarover het onderzoek tot dusver liep, het loonniveau geen of slechts geringe wijzigingen te zien geeft. De betreffende studie-commissie zal haar onderzoek voortzetten.

Naar aanleiding van een door Dr. De Roos (den Haag) uitgebracht rapport over de crimineele statistiek wordt besloten in te gaan op het voorstel tot samenwerking met de Commission Internationale Pénale et Pénitentiaire; aan de in te stellen gemengde Commissie zullen tevens ter kennisneming worden toegezonden een door de Heeren Gini (Rome) en Spallanzani (Rome) aangegeven methode om de internationale vergelijkbaarheid in deze te bevorderen. Met belangstelling werd voorts kennis genomen van de interessante studie van den Heer Giusti (Rome) betreffende Italiaansche gezinnen werkzaam in den landbouw.

Voorts heeft het Instituut zich vereenigd met het rapport van ondergeteekende betreffende de ambtenarenstatistiek. Aan de Regeeringen zal worden aanbevolen geregeld zoodanige statistiek samen te stellen, niet alleen betreffende ambtenaren in dienst van den Staat, doch ook betreffende die in dienst van provincies en gemeenten. Als groote groepen worden ge-

noemd: rechters en personeel bij de rechterlijke macht, administratief personeel, onderwijzers, personen in dienst van overheidsbedrijven, ander personeel. In overweging wordt gegeven de rubricering zoo uitgebreid mogelijk te maken ten einde daardoor de internationale vergelijkbaarheid te bevorderen en tot dit doel voor elken ambtenaar een kaart aan te leggen, zooals in ons land reeds geschiedt. Bij publicatie behoort een dergelijke statistiek te worden vooraf gegaan door een uiteenzetting van de staatsbemoeiing in het algemeen, aangezien deze van invloed is op de uitgebreidheid van het ambtenarencorps.

Tenslotte neemt de vergadering het voorstel van de commissie voor de intellectuele statistiek over om de samenwerking in deze met het Institut International de Coopération Intellectuelle te Parijs voort te zetten.

Nadat de voorzitter, de Heer Delatour, had medegedeeld, dat hij op grond van zijn leeftijd niet meer voor een herbenoeming in aanmerking wenschte te komen, werd in zijn plaats de Heer Zahn uit München tot president gekozen.

De Heer Delatour is bij acclamatie tot president honoraire benoemd. In de vacature van vice-president, ontstaan door de benoeming van den Heer Zahn, werd de Heer Huber gekozen, Directeur van de Statistique Générale de la France. De andere bestuursleden, de Heeren Willcox en Julin, vice-presidenten, professor Bowley, penningmeester en ondergeteekende, secretaris-generaal, werden herkozen. De zetel van het Instituut en van zijn Office-Permanent is in den Haag gevestigd.

H. W. METHORST.

HAVENSCHAP OF LOCALE DOELCORPORATIE? *)

De Heer J. A. Monod de Froideville schrijft ons:

Herhaaldelijk heeft in den laatsten tijd de politiek der Rotterdamsche haven tot ernstige en vaak heftige critiek aanleiding gegeven. Zelfs vonden de grieven aan het adres van het Rotterdamsche Gemeentebestuur gericht, tenslotte uitdrukking in den vorm van een initiatief-voorstel Dutilh tot verlaging der haventarieven. Algemeen was dan ook in handels- en schepvaartkringen de verontwaardiging groot over de geringe voortvarendheid van het Rotterdamsche Gemeentebestuur ten aanzien van de voor deze gemeente toch cardinale belangen der haven.

Doch, afgezien van het al of niet wenschelijke van het nemen van maatregelen, doet zich de vraag voor, of de verwijten tot dit Gemeentebestuur gericht, wel geheel en al gegrond mogen heeten; of niet de beweerdte nalatigheid een uiting is van een steeds duidelijker aan het licht tredende incompetentie van overheidslichamen om de ondernemersfunctie in bepaalde bedrijven naar behooren te vervullen?

Deze vraag lost zich voor wat betreft de exploitatie eener haven in de beide volgende op:

1. is de overheid als ambtelijk lichaam in staat om bij uitstek economische — of, wil men — koopmansbelangen, primair bij de exploitatie van een haven, te overzien en te beoordeelen?

2. is de overheid als ondernemer met publieke gelden bevoegd en in staat de ondernemersfunctie te vervullen en het hieraan inhaerente risico te aanvaarden, zonder aan haar verplichtingen als overheid tekort te doen?

Bezien wij aanvankelijk de eerste vraag, dan is het feitelijk zonder meer reeds duidelijk, dat het orgaan hiertoe geschikt, in de meerderheid der gevallen ontbreekt. Hebben wij te doen met een overheid, die een open oog heeft voor de belangen, die hier op het spel

*) Het bovenstaande werd — zooals de datum doet zien — geschreven, voordat de Staatscommissie, belast met een onderzoek naar de havenbelangen van Rotterdam en omgeving, haar rapport het licht deed zien. Niettemin gelooven wij, dat de bezwaren die tegen de havenschap kunnen worden aangevoerd, grootendeels haar kracht behouden tegenover het havengewest.

staan, dan is de instelling van een deskundige instantie, uitsluitend belast met de bestudeering van economische ontwikkelingsmogelijkheden der haven niet-temin niet uitgesloten.

Echter heeft men hierbij nog in geen deele te doen met een constellatie, gelijkwaardig aan de private onderneming.⁴⁾ Immers, het eigenbelang ontbreekt, het heilig moeten, dat bij de private ondernemer noodzaak tot het vinden van een uitweg, waar het overheidsbedrijf geen oplossing meer zag.

Zeker, niet alle overheidsexploitatie is verwerpelijk, en het staatsbedrijf der P.T.T. wijst erop, hoe ook een overheidsbedrijf voorbeeldig georganiseerd en geleid kan zijn. Waarmede in principe evenwel niets is aangetoond. Het genoemde voorbeeld toch vermag slechts te bewijzen, of dat wij hier te doen hebben met een bedrijf, dat zich in het bijzonder leent tot overheidsexploitatie, of dat in dit bedrijf een leider beschikbaar was van uitmuntende hoedanigheden. In welk laatste geval nog zou zijn aan te toonen, dat deze leider, die in zoo hoge mate ondernemerseigenschappen in zich verenigt, in het particulier bedrijf niet tot nog grooter prestaties zou zijn gekomen.

Doch gesteld al, dat het mogelijk ware een toestand te scheppen, waarbij de leiding van het overheidsbedrijf met denzelfden onbevangen blik en met eenzelfde nader interesse bij het bedrijf zou kunnen oordeelen, dan nog stuiten wij op de groote moeilijkheid, die de scheiding van de instantie tot oordeelen bevoegd, en de instantie die beslist, ons biedt.

Beteekent immers bij een privaateconomisch bedrijfsbeheer de — op bestudeering van den toestand berustende — genomen beslissing tevens de uitvoering dezer beslissing, bij een administratief beheer van een bedrijf op publiekrechtelijke basis, is dit geenszins noodzakelijk. Staatsrechtelijk gezien, bestaat tegen dezen gang van zaken niet het minste bezwaar. Het is volstrekt logisch en redelijk, dat de verantwoordelijke instantie ook de beslissing neemt. Doch hiermede is ook feitelijk het vonnis geveld over de exploitatie van havens door de overheid.

Voor de meest economische functioneering van een bedrijf toch, is een zoo volmaakt mogelijk traagheidslooze uitvoering van het deskundig inzicht eerste voorwaarde. Voor het havenbedrijf geldt dit in bijzondere mate (men denke in dit verband slechts aan de geruchtmakende Ford- en kali-affaires).

Komen bovendien nog politieke factoren een rol spelen, dan kan men er zich verzekerd van houden, dat den deskundigen adviezen, in het algemeen belang uitgebracht, een droevig lot beschoren zal zijn.

We meenen dan ook op grond van deze overwegingen gerechtigd te zijn, de eerste vraag ontkennend te beantwoorden.

Is de overheid als ondernemer met publieke gelden bevoegd en in staat de ondernemersfunctie te vervullen en het hieraan inherente risico te aanvaarden, zonder aan zijn verplichtingen als overheid tekort te doen, aldus luidde de tweede vraag. M.a.w. mag de overheid zijn middelen, voor een overwegend deel verkregen uit belastingpenningen, gebruiken in toepassingen van speculatief karakter? Evenals elk ander bedrijf toch, draagt ook het havenbedrijf mogelijkheden van winst en verlies in zich. Is het nu geoorloofd, het overheidsbudget te belasten met de spanningen van het financieel risico van het havenbedrijf? O.i. zeker niet. Het zal veel meer de taak der overheid dienen te zijn, te streven naar een continuïteit in de geldmiddelen. Doch dan ligt hierin tevens opgesloten, dat de overheid, die zich deze doelstelling voor oogen houdt, tekort moet schieten als ondernemer.

Immers, kenmerk der ondernemersfunctie is het risico, zij het dan ook, dat in tijden van voorspoed in

⁴⁾ Vooropgesteld dan, dat deze goed wordt geleid, een praemisse overigens, die wij ook bij het overheidsbedrijf niet zullen kunnen ontberen, willen wij tot een zuivere vergelijking komen.

de ondernemerspremie compensatie kan worden gevonden.¹⁾ Hiermede moeten we dus ook ten aanzien van de tweede vraag een afwijzende houding aannemen.

Nu zijn in den laatsten tijd meermalen stemmen opgegaan om de kwalen te genezen door vorming van havenschappen, zoodat we ons zullen hebben af te vragen, of deze inderdaad tot de beoogde verbetering kunnen leiden.

Zeker is het, dat men hierdoor kan komen tot een concentratie van diensten en dat men bij inachtnaam van bepaalde organisatievormen een betere overzichtelijkheid kan verkrijgen.

Bovendien zou men er inderdaad het niet licht te tellen voordeel door verkrijgen, dat men de zaken meer in regionaal verband zou kunnen gaan bezien. Edoch, ook hier zou de divergentie tusschen verantwoordelijke macht en deskundig inzicht ons parten spelen.

En bovendien, zou het waarschijnlijk zijn, dat een dergelijk publiekrechtelijk lichaam de benodigde middelen langs anderen dan publiekrechtelijken weg verkreeg, m.a.w. anders dan door het instellen van nieuwe heffingen?

Wij kunnen dan ook tot geen andere zienswijze komen, dan dat de havenschap niet zal kunnen ontkomen aan de fouten van een publiekrechtelijke regeling.

Meer geëigend lijkt ons daarom wellicht den vorm van een doelcorporatie, gebaseerd op het concessiestelsel. De gedachtengang is de volgende. Men vereenige alle direct belanghebbenden als: reeders, cargadoors, dokmaatschappijen, enz. onder den rechtsvorm der naamlooze vennootschap. Hieraan drage de overheid alle beheers- en genotsrechten, uit de havenexploitatie voortvloeiende, over, tegen vergoeding van een periodiek vast te stellen huursom (bijv. eens in de vijf jaar). De N.V. zou dus bevoegd behooren te zijn de kadegelden vast te stellen, ligplaatsen aan te wijzen, enz.

Het beginsel van fixatie van revenuën uit een bedrijf met wisselende winstmogelijkheden is niet nieuw. Men denke, in den eenvoudigsten vorm teruggebracht, aan de pachtvereenkomst. Ook hierbij hebben wij te doen met een bedrijf, onderhevig aan de werking van conjunctuur en voorspoed.

Toch zal deze fixatie aanvankelijk tot groote moeilijkheden aanleiding geven. Immers, het vinden der concrete hoogte van de te vergoeden huursom zal niet eenvoudig zijn, ook al, omdat een volledige bedrijfsboekhouding voorshands nog ontbreekt.

Dit neemt echter niet weg, dat de Gemeente in groote trekken haar tegenwoordige inkomsten uit de haven kent, zoodat deze inkomsten als basis zouden zijn te aanvaarden tot een normalisatie van het door de N.V. te vergoeden huurbedrag.

Waar echter de huursom zoodanig dient te worden gesteld, dat de havenexploitatie voor de N.V. nog aantrekkelijkheid bezit, leidt het geen twijfel, dat het vaststellen der vergoeding aanvankelijk met eenig loven en bieden gepaard zal gaan. Hiertegen behoeft evenwel geen bezwaar te bestaan, aangezien, naarmate men meer ervaring bezit, het te vergoeden huurbedrag steeds meer de neiging zal gaan vertoonen tot

¹⁾ Een sprekend voorbeeld van een conflict tusschen de overheid als ondernemer en de overheid als beheerder der publieke gelden kregen we te zien bij het debat, dat zich in den Rotterdamschen Gemeenteraad ontspan naar aanleiding van het initiatief-voorstel Dutilh tot verlaging der haventarieven. Geen der partijen — zelfs de S.D.A.P. o.i. niet uitgezonderd — die niet overtuigd was van de urgentie van het voorstel. Doch de aanvaarding hiervan bracht natuurlijk een zeker financieel risico met zich mede en hiermede wenschte de meerderheid van den Raad de schatkist niet te belasten. Vanuit het standpunt van stabiele financiën gezien, volkomen juist, doch hiermede werd tevens het ondernemersstandpunt prijsgegeven.

equivalentie met de reële waarde van het genotsrecht.

Intusschen zou bij deze constructie eenig correctief niet mogen ontbreken om bij zeer ongunstige conjunctuur, of ongunstige bedrijfsresultaten gedurende langere perioden, ontstaan door politieke factoren of onvoldoende voorspoed, tot verlichting der lasten der N.V. te kunnen geraken. Hiertoe zou een beroep opengesteld dienen te worden op een neutraal college, dat eventueel met arbitrale bevoegdheid zou kunnen worden omkleed.

Op deze wijze zou men kunnen verkrijgen een blok van direct-geïnteresseerden, die, door het economisch motief gedreven, zullen trachten te geraken tot de meest doelmatige exploitatie der haven en die tevens bereid zijn de consequenties van hun besluiten ten volle te aanvaarden.

Een verder voordeel van dit stelsel heeft men te zien in het feit, dat de gemeentelijke inkomsten de schommelingen der conjunctuur slechts verwijderd en verzwakt meemaken, terwijl zij aan prospectiviteitsinvloeden grootendeels zijn onttrokken.

Voor monopolietendenzen in de tariefpolitiek der aldus tot stand gebrachte onderneming behoeft geen vrees te bestaan, aangezien de concurrentie met de buitenlandsche havens ertoe zal leiden de prijzen der door de corporatie te verrichten diensten laag te houden.

Waar echter bij de exploitatie eener haven nog andere belangen dan het „erwetsprincipe” van een privaateconomische groep om bevrediging vragen, zou het gewenscht zijn, dat maatregelen, die in het openbaar belang genomen zijn, desnoods tegen den wil van de naamlooze vennootschap, kunnen worden ten uitvoer gelegd. Wij hebben hier vooral op het oog veiligheidsmaatregelen, maatregelen t.a.v. de openbare gezondheid, enz.

Hiertoe zou in de concessievoorwaarden een clause opgenomen dienen te worden, waarin de concessionaris zich verbindt, in gevallen, waarin de publieke belangen in conflict komen met de specifieke belangen van den concessionaris, zich te onderwerpen aan de jurisdictie van een college, bestaande uit twee leden door de Gemeente aan te wijzen en twee leden door den concessionaris te benoemen, voorgezeten door een neutralen, rechtsgeleerden president met een beslissende stem.

Of in elk concreet geval een publiek belang premeert, zou dan een vraag zijn, die tevens aan de competentie van dit college zou moeten worden voorbehouden. In geen geval echter zouden de arbeidsvoorwaarden voorwerp van onderzoek voor dit college mogen zijn, aangezien hiermede de vrijheid tot regeling der interne bedrijfsaangelegenheden zou worden aangetast.

Eventueel zou echter het college tevens dienstbaar zijn te maken aan de beoordeeling van de al dan niet toelaatbaarheid van een reductie op het door de N.V. te vergoeden huurbedrag.

Waar zodoende de publieke belangen voldoende tot hun recht worden gebracht, zou het wenschelijk kunnen zijn, de interesse der Gemeente in de bedrijfsresultaten der haven te stimuleeren.

Dit zal evenwel dienen te geschieden, zonder dat de gemeenschap een evenredig kapitaalrisico in het bedrijf der haven neemt.

Het komt ons voor, dat aan deze desiderata zeer wel is tegemoet te komen, door aan de Gemeente winstbewijzen te verschaffen.

Hiertoe zou de concessie tevens gedacht kunnen worden in het kapitaal der N.V. te zijn ingebracht, zoodat de verhouding der waarde van de concessie tot het overige kapitaal der N.V. de index zou kunnen vormen tot de mate van deelgerechtigdheid in de winst.

De op deze wijze door de Gemeente verkregen in-

komsten zouden dan uiteraard een uitdrukkelijk suppletoir karakter moeten dragen.

Door een dusdanige constructie zou het voordeel verkregen kunnen worden, dat het dualisme in de overheidsfunctie: ondernemer-beheerder der openbare financiën — althans voor de havenexploitatie — zool niet geheel opgeheven, dan toch tot de geringste proporties wordt teruggebracht.

Het spreekt wel vanzelf, dat wij hier slechts met een zeer ruwen schets te doen hebben. Waar het echter slechts om het principe ging, was dit wel niet anders mogelijk.

September 1931.

DE INDISCHE MIDDELEN OVER JULI 1931.

In de maand Juli was de opbrengst der landsmiddelen in totaal f 49,5 miljoen tegenover f 65,3 miljoen in dezelfde maand van het vorig jaar. Hierdoor is een totale middelenopbrengst over de eerste zeven maanden van 1931 ontstaan van f 290,5 miljoen tegenover f 352,4 miljoen in de eerste zeven maanden van 1930; een achteruitgang dus van f 61,9 miljoen.

De opbrengst der verschillende hoofdgroepen van middelen, in vergelijking tot de ramingen, bedroeg respectievelijk (in miljoenen guldens):

	1/12	Juli	7/12	Eerste zeven maanden		
	raming	1931	1930	1931	1930	
Belastingen	29,6	23,5	31,2	206,9	132,2	162,6
Monopolies	6,3	5,3	6,6	44,2	38,0	45,4
Producten	7,6	4,4	5,8	53,3	31,0	41,3
Bedrijven	12,1	11,7	12,5	84,6	63,8	72,6
Diverse middelen	5,0	4,7	9,3	35,0	25,5	30,5
Totaal	60,6	49,6	65,4	424,0	290,5	352,4

Het achterblijven van de middelen in verslagmaand t.o.v. dezelfde maand van het vorige jaar werd derhalve veroorzaakt door de belastinggroep met — f 7,7 miljoen, de monopolies met — f 1,3 miljoen, de producten met — f 1,4 miljoen, de bedrijven met — f 0,8 miljoen en de groep diverse middelen met — f 4,6 miljoen.

Het achterblijven van het totaal der middelen t.o.v. de fractioneele jaarraming in de verslagmaand ten bedrage van f 11,1 miljoen en in de eerste zeven maanden van 1931 van in totaal f 133,5 miljoen, heeft als vergelijkingsbasis geen waarde, daar verschillende middelen, in hoofdzaak de kohierbelastingen, de producten, sommige bedrijven en eenige middelen van de groep „Diversen”, zooals winstaandeelen, mijnconcessies enz. niet regelmatig over een jaar binnenvloeiën, doch op onregelmatige wijze worden betaald.

De verschillen in de opbrengst tusschen de maanden Juli 1931 en Juli 1930 en tusschen de eerste zeven maanden van 1931 en van 1930 worden bij de verschillende middelengroepen in hoofdzaak door de navolgende afwijkingen veroorzaakt.

Belastingen.

De navolgende heffingen vertoonen in de afgelopen zeven maanden in totaal een achteruitgang t.o.v. 1930 van f 24,3 miljoen.

	Juli	Opbrengst (in miljoenen guldens):	1e zeven maanden '31	1e zeven maanden '30	1e zeven maanden '29
Invoerrechten	4,9	33,3	46,9	57,8	57,8
Uitvoerrechten	0,3	2,7	5,4	7,3	7,3
Statistiekrecht	0,3	2,1	3,2	3,7	3,7
Accijnzen	2,8	21,9	26,2	24,2	24,2
Zegelrecht	0,8	5,8	8,0	8,6	8,6
Oversch. recht.	0,2	1,4	1,6	1,6	1,6
Slachtbelasting	0,6	3,6	3,8	4,1	4,1
Totaal	9,9	70,8	95,1	107,3	107,3

De aandacht dient er op te worden gevestigd, dat ingaande 1 Januari 1931 op de invoerrechten een verhoging is ingevoerd van 10 procenten, zoodat bij vergelijking met de opbrengst van 1930 hiermede rekening moet worden gehouden.

Een nadere uitsplitsing van de opbrengst der accijnzen (in miljoenen guldens) leidt tot onderstaande groepeerings:

	Opbrengst					7/12 ra- ming 1931
	Juli 1931	Juli 1930	1e zeven maanden 1931	1e zeven maanden 1930	1929	
Petroleumaccijns	0,9	0,8	6,8	7,6	7,4	} 20,4
Benzineaccijns	1,3	1,4	10,4	11,8	10,0	
Benzineaccijns	1,3	1,4	10,4	11,8	10,0	20,4
Lucifersaccijns	0,5	1,0	4,2	6,1	6,1	6,4
Gedistilleerd accijns	0,1	0,1	0,5	0,6	0,7	0,7
Tabakaccijns	0,01	0,01	0,04	0,1	0,1	0,07
Totaal	2,8	3,3	21,9	26,2	24,3	27,6

De kohierbelastingen bleven in de eerste zeven maanden van 1931, zooals uit de hieronder opgenomen vergelijkende specificatie blijkt, met uitzondering van de *personeele belasting* en de *verponding* bij de opbrengst van de eerste zeven maanden van 1930 ten achter.

	Opbrengst (in miljoenen guldens):			
	Juli 1931	Juli 1930	1e zeven maanden 1931	1e zeven maanden 1930
Personeele belasting	0,4	0,4	2,5	2,5
Inkomsten belasting	3,6	4,4	23,6	26,1
Vennootschapsbelasting	1,8	4,5	7,7	11,9
Verponding	3,0	2,0	9,4	6,1
Landelijke inkomsten	4,5	5,9	15,1	17,8
Totaal	13,3	17,2	58,3	64,4

De *Landelijke inkomsten* nader uitgesplitst, geven het volgende beeld:

	Opbrengst (in miljoenen guldens):			
	Juli 1931	Juli 1930	1e zeven maanden 1931	1e zeven maanden 1930
Landrente Java en Madoera	4,4	5,7	14,3	16,6
Alle overige	0,1	0,2	0,8	1,2
Totaal	4,5	5,9	15,1	17,8

De overige belastingen brachten in verslagmaand *f* 448.000 op tegen *f* 404.000 over dezelfde maand in 1930.

Monopolies.

De monopolies brachten in verslagmaand *f* 1,3 miljoen minder op dan in Juli 1930, terwijl de totaalopbrengst in de eerste zeven maanden van 1931 *f* 7,3 miljoen achterbleef bij die over dezelfde periode van 1930.

Deze *f* 7,3 miljoen worden voor *f* 5,4 miljoen gevormd door achteruitgang van de opbrengst van den *opiumverkoop*, welke opbrengst in de eerste zeven maanden van 1931 *f* 15,6 miljoen bedroeg tegenover *f* 21,0 miljoen van de eerste zeven maanden van 1930.

De opbrengst der *pandhuizen* bleef in verslagmaand *f* 0,3 miljoen achter bij die van Juli 1930 en in de eerste zeven maanden van dit jaar *f* 2,1 miljoen bij die van de eerste zeven maanden van 1930.

Het *zout*, dat in verslagmaand slechts *f* 0,06 miljoen minder opbracht dan in Juli 1930, gaf in de eerste zeven maanden van 1931 *f* 0,2 miljoen meer aan ontvangsten dan in dezelfde periode van 1930.

Producten.

De opbrengst van de *producten* bedroeg in Juli *f* 4,4 miljoen tegen *f* 5,8 miljoen over dezelfde maand in 1930 of *f* 1,4 miljoen minder, in hoofdzaak veroorzaakt door mindere opbrengsten van steenkolen en Bankatin ad resp. *f* 0,7 en *f* 0,5 miljoen.

De achteruitgang van de opbrengst van de eerste zeven maanden 1931 t.o.v. 1930 is hierdoor gestegen tot *f* 10,2 miljoen.

Bedrijven.

De opbrengst van deze groep bedroeg over Juni '31 *f* 0,9 miljoen minder dan in dezelfde maand van 1930. De oorzaak hiervan is gelegen in de mindere opbrengst van den P.T.T. en de S.S. van resp. *f* 0,3 en *f* 0,6 miljoen. De achteruitgang gedurende de

eerste zeven maanden van het jaar 1931 t.o.v. 1930 steeg tot *f* 8,9 miljoen.

Uit hierna opgenomen cijfers (in miljoenen guldens) blijkt de onregelmatigheid der opbrengsten van het havenwezen, welke haar oorzaak vindt in het feit, dat in de maanden Januari en Juli, bij vooruitbetaling, de halfjaarlijksche kadehuur wordt geïnd.

	Maand-opbrengsten 1931						Totaal 1e zeven maanden
	Jan.	Febr.	Mrt.	April	Mei	Juni	
Havenwezen	2,7	0,7	1,3	0,7	0,6	0,8	2,4
Staatsspoor en tramw.	5,4	4,4	4,3	4,1	4,5	5,2	6,0
							33,9

Bij de S.S. valt gedurende de laatste twee maanden een vooruitgang te constateeren, veroorzaakt door het suikertransport.

De totaalopbrengsten van de S.S. en T. bleven *f* 5,8 miljoen op die van het vorig jaar ten achter. Verdeeld over de verschillende lijnen bedroeg dit voor:

Java	4,2	m/m
Sum. Westkust	0,5	,,
Zuid-Sumatra	0,8	,, en
de Atjehtram	0,3	,,

De overige bedrijven toonen geen vermeldenswaardige afwijkingen.

Diverse middelen.

Deze groep bracht in verslagmaand *f* 4,66 miljoen op tegenover *f* 9,25 miljoen in Juli 1930. De opbrengst in de eerste zeven maanden van 1931 was *f* 5,01 miljoen minder dan die in de overeenkomstige periode van 1930. Op het winstaandeel Billiton Maatschappij werd in Juli niets ontvangen tegen *f* 1,0 miljoen in dezelfde maand 1930; op dat van de Javasche Bank werd in verslagmaand *f* 1,4 miljoen ontvangen tegen *f* 3,6 miljoen in dezelfde maand van 1930.

Mijnconcessies brachten in verslagmaand slechts *f* 0,009 miljoen op tegen *f* 0,05 miljoen in Juli 1930, terwijl in de eerste zeven maanden van 1931 hierop *f* 0,58 miljoen werd ontvangen, tegen alleen een teruggave van *f* 0,059 miljoen in dezelfde periode van 1930.

De opbrengst van den afkoop van heerdiensten in de Buitengewesten, bedroeg in Juli 1931 *f* 0,46 miljoen tegen *f* 0,43 miljoen in Juli 1930; de totaalontvangsten hiervan bedroegen in de eerste zeven maanden van 1931 *f* 3,15 miljoen, tegen *f* 4,16 in dezelfde periode van 1930.

De opbrengsten van de andere tot deze groepen behorende middelen vertoonden, met uitzondering van de baken- en loodsgelden, welke in verslagmaand *f* 0,07 miljoen achterbleven bij Juli 1930 en in de eerste zeven maanden 1931 *f* 0,53 miljoen minder opbrachten dan in dezelfde periode van 1930, in de eerste zeven maanden geen noemenswaardige verschillen met 1930.

Het algemeen verloop der landsmiddelen in het loopende jaar, in vergelijking met de twee voorgaande jaren, moge blijken uit het volgende overzicht:

	Opbrengst per maand (in miljoenen guldens)			Opbrengst t/m. de maand (in miljoenen guldens)		
	1929	1930	1931	1929	1930	1931
Januari	51,9	53,5	45,2	51,9	53,5	45,2
Februari	48,9	42,1	36,0	100,8	95,7	81,2
Maart	50,4	43,7	37,1	151,2	139,4	118,3
April	51,3	45,0	38,3	202,4	184,3	156,6
Mei	53,8	52,3	39,1	256,2	236,6	195,7
Juni	61,2	50,4	45,3	317,4	287,1	241,0
Juli	67,0	65,3	49,5	384,4	352,4	290,5
Augustus	62,2	52,0		446,5	404,4	
September	62,4	58,8		508,9	463,2	
October	71,6	57,1		580,4	520,4	
November	56,1	46,5		636,6	566,9	
December	72,2	64,3		708,7	631,1	

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.**HET NIEUWE PARLEMENT EN PROTECTIE.**

Prof. P. Geyl te Londen schrijft ons:

Een regeering met de grootste meerderheid in Engeland's parlementaire geschiedenis. In stemmen uitgedrukt weliswaar is zij niet zoo overweldigend, maar het districtenstelsel heeft mogelijk gemaakt, dat de Arbeiderspartij met bijna een derde van het aantal uitgebrachte stemmen niet meer dan een elfde van de zetels veroverd heeft; parlementair gesproken is zij vernietigd, telt zij niet méer mee. In weerwil daarvan bestaat er de grootste onzekerheid omtrent hetgeen van deze regeering of haar meerderheid te verwachten valt; op geen punt is deze onzekerheid zoo groot als op dat van protectie.

Het was te voorzien, dat dit van een „nationale” overwinning het gevolg zou zijn. De „nationale” regeering was er immers niet in geslaagd om het eens te worden over een programma, zelfs niet over een „formule”. Ten einde raad had MacDonald zich toen tot de kiezers om een dokter's mandaat gewend: de kwalen van de natie zouden naar bevind van zaken behandeld worden, geen enkel geneesmiddel werd van tevoren uitgeschakeld, en de „nationale” ministers zouden op het kritieke punt van vrijhandel en protectie „an open mind” bewaren. In de verkiezingscampagne verklaarden niettemin conservatieve kandidaten over het heele land, dat de ware aanhanger van de „nationale” regeering haar helpen zou om tarieven in te voeren en als liberalen daartegenover het waagden te verklaren, dat zij niet konden inzien, hoe protectie 's lands kwalen genezen zou, dan heetten zij maar halve broeders en liepen alle kans om conservatieve tegenkandidaten te krijgen. Dit was het lot van Sir Herbert Samuel bijv., lid van het buitengewone kabinet van tien, leider van de liberalen sedert Lloyd George zich feitelijk tegen de regeering verklaard en daarmee het leiderschap verlorē heeft. Samuel verklaarde zich bereid om met „an open mind” (inderdaad de gemakkelijkste formule ter wereld) de tarievenpolitiek te onderzoeken, maar hij zei er bij, dat volledige en permanente protectie pas na nieuwe verkiezingen ingevoerd zou kunnen worden. Op dezelfde manier verkondigde Lord Grey, vurig voorstander van de nationale regeering, maar verstokt vrijhandelaar, dat deze verkiezingen niet over de vraag van vrijhandel of protectie liepen, maar slechts over die van een redelijke politiek om de solventie van het land te redden tegenover socialistisch wanbeheer. Snowden zelf, de man, wiens stem in de verkiezingscampagne misschien den diepsten indruk gemaakt heeft, bevestigde die inzichten. Maar wat moesten de kiezers denken als Neville Chamberlain, Baldwin's rechterhand, en Snowden's vermoedelijke opvolger als kanselier van de schatkist, wanneer die zich terugtrekt, — als Neville Chamberlain uitdrukkelijk protest aantekende tegen die uitingen en het recht voor dat nieuwe parlement opeischte om in dezen te doen, wat het noodig acht? De kiezers — dat is duidelijk — dachten over heel die kwestie bitter weinig. Hun eenige gedachte was: weg met Labour. En zoo zit daar nu dan die geweldige meerderheid en moet zelf uitmaken, wat haar mandaat is.

Dat de meeste conservatieven zich geen andere politiek voor de crisis denken kunnen dan een protectionistische, staat vast. De conservatieve bladen hebben daarvoor stemming gemaakt en juichen nu, dat het oogenblik aangebroken is. Even zeker is het, dat Samuel zich verzetten zal. Het versterkt zeker het weerstandsvermogen van de vrijhandelspartij niet weinig, dat hij en zijn mede-liberaal en -minister Donald Maclean tegen conservatieve oppositie in verkozen zijn. Maar toch, als men bedenkt, dat de liberale parlementsleden, die hem volgen, een dertigtal tellen, terwijl de dertig anderen, die Simon volgen, blindelings met de conservatieven meegaan, en dat de conservatieven zelf ongeveer 480 zetels bezetten, dan zou men

toch zeggen, dat het verzet van de liberalen op niets anders uitloopen kan dan dat zij weldra buiten de „nationale” combinatie geworpen worden. Is het denkbaar, dat Neville Chamberlain en zijn honderden, aangezet door de triomfeerende conservatieve pers, lang geduld zullen oefenen? Het is zeker onwaarschijnlijk, maar één ding schijnt toch wel zeker, nl. dat MacDonald niet van plan is zich door zijn overweldigende conservatieven aanhang willoos te laten drijven.

De laatste dagen hebben allerlei teekenen opgeleverd, die erop wijzen, dat hij schrap wil staan. Het was niet zonder opzet, dat hij in een kort commentaar op den uitslag (waarin hij het succes als „embarrassing” kenschetste!) tijd vond de verkiezing van Samuel gelukkig te noemen. Snowden blijft wel bij zijn voorneemen om het kanselierschap op te geven; maar zal — onverwachts — deel van het kabinet blijven uitmaken: een groote kracht voor de vrijhandelsbeginselen. Dat MacDonald zich niet „door één partij zal laten gebruiken”, zooals hij het zelf te Seaham uitdrukte, schijnt ook uit zijn onwil om Churchill in het kabinet op te nemen te blijken, al ligt dat zeker meer aan diens houding tegenover het Indische vraagstuk dan aan zijn protectionistische neigingen. De vraag blijft natuurlijk, hoe lang MacDonald zich in die positie staande zal kunnen houden. De steun van Samuel, ik zei het al, is numeriek al te onbeduidend; zijn eigen dozijn „National Labour”-mannen maakt geen zier verschil. Het gevoel van verplichting, dat de conservatieven tegenover hem hebben, het besef, dat zij hem en de heele „nationale” leus zoo maar niet kunnen laten vallen, dat is zeker een sterke troef in MacDonald's handen. Men spreekt van een „gentlemen's agreement” tusschen hem en Baldwin, en vermoedelijk vertegenwoordigt Baldwin de gematigde richting onder de conservatieven het zuiverst. Maar hoeveel kwesties, waarvan het protectionisme er maar één is, zijn er niet denkbaar, die de dichte drommen van conservatieve gekozenen tegen die gematigdheid in opstand zouden kunnen brengen! Als Churchill buiten het kabinet blijft, is er niet veel verbeeldingskracht toe noodig om hem als leider van de malcontenten een schuldverheffing tegen Baldwin te zien beproeven, die op de verscheuring van de nationale combinatie en de vorming van een homogeen conservatieve regeering zou uitloopen. Vanochtend staat er al een rede van Churchill in de krantenverslagen, waarin hij beoogt, dat er genoeg geredetwist en gearzeld is en dat het oogenblik nu komt, waarop tarieven ingevoerd moeten worden. Dat lijkt machtig veel op den eersten zet in dien nieuwen strijd. Behalve noodwetgeving tegen „dumping”, zal er vooreerst niets anders gedaan kunnen worden dan een commissie van onderzoek instellen. Hoe het daarna gaan zal, is, zooals uit het bovenstaande blijkt, hoogst onzeker. Maar zelfs als de drang naar protectie onder de conservatieven onweersstaanbaar blijkt en als dan ook een zuiver conservatieve politiek gevoerd zal worden, zelfs dan is het nog moeilijk te zeggen, wat soort van protectie Engeland beschoren is. Ik heb er onlangs de aandacht op gevestigd, dat de conservatieven het onderling over protectie van land- en tuinbouw niet eens zijn. Dat feit blijft bestaan, en al zullen in deze ongekend talrijke meerderheid de „food taxers” natuurlijk talrijker zijn dan iemand ooit verwacht had, zij vormen van het geheel der conservatieve leden zeker toch nog wel een minderheid. De Beaverbrook-pers weerklinkt intusschen al van krijgsumroer. Volgens de beproefde methode van die bladen wordt er een optimistische toon aangeslagen. Er wordt bijv. gejuicht over de houding der Dominions. Men weet hoe jammerlijk de laatste Rijksconferentie, waarop economische toenadering beproefd zou worden, mislukt is. Nu heeft Bennett, de eerste-minister van Canada, aanstonds te kennen gegeven, dat voor de economische conferentie, die te Ottawa gehouden zou worden, de weg thans vrij is. Maar de voorstelling, als-

of het vrijhandelsfanatisme van de Labour Party den vorigen keer die economische toenadering belette, is een misleidende voorstelling. Afgezien nog van Snowden, beschreef Thomas, nu een van de bolwerken van de „nationale” regeering, en wiens vrijhandelsgezindheid niemand fanatiek zal noemen; zelf Bennett's voorstel bij die vorige gelegenheid in een redevoeving in het Lagerhuis als „humbug”. Zal Bennett nu bereid zijn meer te bieden dan een verhooging van het tarief op de industrie-artikelen van het buitenland zonder verlaging van dat op de industrie-artikelen van Engeland? — want daar kwam zijn politiek den vorigen keer op neer. De haast, waarmee men in Canada speciale maatregelen genomen heeft om den Engelschen invoer na de depreciatie van het Pond te weren, bewijst hoe ernstig men het daar met de bescherming van de eigen nijverheid meent. De Beaverbrook-politiek zal zelfs door den gunstigsten electoralen wind in Engeland enkel maar op de klippen van de economische belangentegenstellingen in het Rijk gedreven kunnen worden.

AANTEKENINGEN.

Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen en gezinnen van meergegoeden te Amsterdam.

De indexcijfers der kosten van het levensonderhoud over September 1931 vertoonen sedert Juni jl. een daling met 1.5 pCt. voor de arbeidersgezinnen en met 2.4 pCt. voor de gezinnen van meergegoeden. Op de basis van de prijzen gedurende de periode 1923—1924 = 100 bedroegen zij:

voor de arbeidersgezinnen 85.6 (tegen 86.9 in Juni jl. en 91.8 in September 1930) en

voor de gezinnen van meergegoeden 86.9 (tegen 89.0 in Juni jl. en 93.7 in September 1930).

In tegenstelling met hetgeen de laatste kwartalen viel waar te nemen, is de vermindering van Juni op September 1931 niet het gevolg van een algemeene prijsdaling, waarvan de invloed zich in de cijfers van het meerendeel van de budgetposten merkbaar maakt. Behalve groenten, aardappelen en fruit, waarop nog teruggekomen wordt, zijn alleen gedaald: vleesch (inlandsch rundvleesch, bij de beter gesitueerden bovendien kalfsvleesch), enkele kruidenierswaren, brandstoffen (prijzverlaging van petroleum), artikelen voor woninginrichting en huisraad; voor de arbeidersgezinnen bovendien suiker en kleeding, voor de beter gesitueerden schoeisel en toilet- en schoonmaakartikelen. Daartegenover is echter bij verschillende posten een stijging te vermelden, zooals: brood, beschuit en koek (broodprijzverhoging bij enkele bakkerijen), kaas, eieren, visch, (bij de beter gesitueerden meer dan bij de arbeiders, doordat vooral de fijnere soorten hoog in prijs waren) en, bij de arbeiders, vetten (natuurboter, rundvet, spek).

De verlaging van het indexcijfer wordt vooral veroorzaakt door de posten groenten, aardappelen en fruit, die ook thans, zooals dat vroeger meermalen het geval was, op de resultaten der berekening hun stempeel drukken. Niet alleen zijn genoemde rubrieken als gevolg van de gewone seizoenbeweging in September lager dan in Juni (duurdere voorjaarssoorten), maar dit verschil was vooral in het afgelopen kwartaal aanzienlijk, doordat de prijzen, zooals in de toelichting bij de indexcijfers over Juni jl. is vermeld, in die maand niet onbelangrijk hooger dan in Juni van vorige jaren waren geweest. Voor de gezinnen van meergegoeden was dit in nog sterkere mate het geval dan voor de arbeidersgezinnen, waardoor voor hen de totale daling van Juni op September ook grooter is. Voor de voeding alleen (dus zonder de overige posten van het budget, waarvan verschillende onveranderd zijn gebleven, die dus den invloed van de vermindering bij groenten, aardappelen en fruit verzwakken), was de daling in het laatste kwartaal bij de gezinnen van meergegoeden 6.9 pCt. en bij de arbeidersgezinnen

2.6 pCt. Voor het totale budget was zij, zooals in den aanvang is vermeld, 2.4 pCt. voor de eerste groep en 1.5 pCt. voor de tweede.

Op de basis van de prijzen vóór den oorlog = 100 waren de indexcijfers over September 1931:

voor arbeidersgezinnen 151.2 (tegen 153.5 in Juni jl. en 162.1 in September 1930) en

voor gezinnen van meergegoeden 153.4 (tegen 157.1 in Juni jl. en 165.4 in September 1930).

	Arbeidersgezinnen. Gemiddelde inkomsten f 1902 per gezin.			Gezinnen v. meergeg. Gemiddelde inkomsten f 8527 per gezin.		
	Voe- ding ¹⁾	Rest ²⁾	Totaal	Voe- ding ¹⁾	Rest ²⁾	Totaal
Gemidd. uitgave p. gezinseenheid ³⁾ in centen gedurende het jaar 1 Oct. 1923—30 September 1924. ⁴⁾	493	608½	1101	925½	2900	3825½
Bedragen in centen, welke per gezinseenheid zouden zijn uitgegeven, indien besteed aan hetzelfde als in het jaar 1 Oct. '23—30 Sept. '24 in:						
Sept. 1929....	448	591½	1039½	3750	12812	16562
Dec. 1929....	455	590½	1045½	3797	12806	16603
Maart 1930....	427½	589	1016½	3513	12734	16247
Juni 1930....	426	586	1012	3622	12700	16322
Sept. 1930....	428½	583½	1012	3578	12695	16273
Dec. 1930....	406½	571	977½	3477	12563	16040
Maart 1931....	392½	570	962½	3388	12224	15612
Juni 1931....	395½	563	958½	3479	11980	15459
Sept. 1931....	384½	559	943½	3236	11854	15090

Zie voor noof 1—4 E. S. B. van 27 Mei 1931.

Maanden	Indexcijfers voor arbeidersgezinnen op de basis van		Indexcijfers voor gezinnen v. meergegoeden op de basis van	
	de periode 1911/13=100	de periode 1 Oct. 1923—30 Sept. 1924 = 100	de periode 1911/13=100	de periode 1 Oct. 1923—30 Sept. 1924 = 100
1911/13	100		100	
Dec. 1920	221,6			
Dec. 1921	190,4			
Dec. 1922	176,3			
Dec. 1923	177,6			
Mrt. 1924	179,1	176,6	176,5	100
Juni 1924	173,3			
Sept. 1924	176,3			
Dec. 1924	180,8			
Dec. 1925	177,2			
Dec. 1926	167,8	95,0	169,5	96,1
Dec. 1927	169,5	96,0	169,3	95,9
Dec. 1928	167,9	95,1	169,4	96,0
Dec. 1929	167,4	94,8	167,7	95,6
Sept. 1930	162,1	91,8	165,4	93,7
Dec. 1930	156,6	88,7	163,1	92,4
Mrt. 1931	154,3	87,4	158,7	89,9
Juni 1931	153,5	86,9	157,1	89,0
Sept. 1931	151,2	85,6	153,4	86,9

INGEZONDEN STUKKEN. DE VALUTA-TERMIJNMARKT.

De Heer E. Henny schrijft ons:

Ik heb met veel belangstelling kennis genomen van de beschouwingen van den Heer Klaasse over het bovenstaande onderwerp. Het doet mij genoegen zodoende ook van andere zijde te vernemen, dat de termijnhandel in Ponden sinds het verlaten van den gouden standaard „practisch geheel dood ligt”, of liever was aangezien de laatste dagen wederom zaken gedaan worden in Ponden-termijn. Ik schreef over deze quaestie eenige malen in de dagbladen en constateer met vreugde, dat ook de Heer Klaasse voorstelt pogingen in het werk te stellen om dezen termijnhandel te concentreren in een centraal punt, terwijl ook hij — evenals ik dat heb gedaan — de medewerking der Centrale Bank ter sprake brengt met het oog op de mogelijkheid van een te groot aanbod van termijn-Ponden. Op één punt meen ik echter de

aandacht te moeten vestigen, omdat de geachte schrijver daaromtrent klaarblijkelijk een geheel tegenovergestelde meening huldigt. De Heer Klaasse schrijft n.l.:

„En bovendien zou dan blijken, welk saldo vraag en aanbod (van termijn-Ponden) onbevredigd blijft, welk saldo „dus bij de vroegere marktconstellatie zou moeten zijn overgenomen door de speculatie.”

Hiermede wordt naar mijn meening de toestand wel wat al te simplistisch geschetst. Het zou werkelijk zeer eenvoudig zijn indien de speculatie inderdaad het overblijvende saldo overnam en aldus slechts niveleerend werk verrichtte. Eenerzijds zal de speculatie omzetten kunnen veroorzaken welke tot dit saldo in geen verhouding staan met alle inherente gevolgen, anderzijds kan de speculatie in precies dezelfde richting georiënteerd zijn als het betreffende saldo, hetzij dus à la hausse, hetzij à la baisse. Het is m.i. — speciaal in dit geval — hoogst onwaarschijnlijk, dat de speculatie uiteindelijk het saldo der bona fide transacties zal compenseeren, integendeel. Het is duidelijk, dat de speculatie zodoende in het geheel niet reguleerend, maar daarentegen zeer storend zal werken, waarmede ongetwijfeld ernstige fluctuaties gepaard zullen gaan.

Er moet m.i. gestreefd worden naar het uit de markt houden van de speculatie die, hetzij à la hausse, hetzij à la baisse, deze toch reeds zoo moeilijke situatie alleen onoverzichtelijker zal maken; men bedenke wat de andere valuta's ons hieromtrent hebben geleerd. Door speculatieve termijn-contracten mogelijk te maken schept men een niet te controleeren factor, terwijl daardoor tevens de kapitaalvlucht vergemakkelijkt wordt.

Snowden heeft niet zonder reden verklaard, dat de Engelsche banken en bankiers al het mogelijke zullen doen om den valutahandel te beperken tot bona

fide handelstransacties. Ten overvloede zij er nog op gewezen, dat de speculatie het „écart” tusschen constante en termijnponden zal beïnvloeden, terwijl juist al het mogelijke gedaan moet worden om dit „écart” te beperken tot de normale rentever verschillen, een kardinaal punt voor onzen export. Ook zal de uiteindelijke stabilisatie van het Pond gemakkelijker en eenvoudiger door te voeren zijn indien de geheele valutahandel in Ponden beperkt kan blijven tot bona fide zaken. Ik schrijf opzettelijk kan blijven, ik besef volkomen, dat het moeilijk zal zijn om tot de vereischte samenwerking te geraken, aangezien zodoende particuliere belangen mogelijkerwijze in conflict zullen komen met het algemeen belang dat uitsluitend gebaat is door een kalm en rustig verloop van den Ponden-handel. Juist daarom heb ik — afgezien van de banktechnische factoren — gemeend dat organisatie en coöperatie tusschen Centrale Bank en particuliere banken gewenscht ware, alleen op deze wijze zal het beoogde doel bereikt worden. Een ongestabiliseerd Pond aan hevige fluctuaties blootgesteld — als onvermijdelijk gevolg van een ongebreidelde speculatie — verergert de monetaire ontwrichting in hooge mate, en een zoodanige ontwikkeling kan niemand wenschen. Men late het speculatie-stokpaardje voorloopig op stal, de monetaire situatie heeft behoefte aan constructieve maatregelen.

den Haag, 17 October '31.

N a s c h r i f t. Vooropgesteld zij, dat de door den Heer Henny aangehaalde zinsnede slechts het feit constateert, dat „bij de vroegere marktconstellatie” het saldo van op reëelen grondslag — met de uitdrukkelijke bedoeling om speculatie op de wisselkoersen te vermijden — berustende vraag en aanbod van termijnvaluta werd opgevangen door de speculatie. Om-

MAANDCIJFERS.

Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:

Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs. 1)

	Banken	Electriciteit	Handels-ondern.	Industrie	Kunstzijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheepvaart	Suiker	Tabak	Thee
Jaargemiddelde												
1929	158.3	337.5	168.0	432.7	243.0	268.7	402.0	233.5	125.0	398.4	487.3	443.2
1930	149.4	257.7	125.6	264.9	87.4	177.2	371.1	110.7	82.6	292.9	361.3	357.2
Januari 1930	155.8	289.6	143.8	311.7	107.6	211.2	398.2	142.5	102.1	354.4	413.8	396.1
Februari	159.9	278.6	144.2	302.7	103.9	219.-	389.5	154.8	96.6	365.-	428.-	392.4
Maart	157.3	268.5	134.7	291.5	93.2	205.5	386.5	145.1	91.9	346.3	421.2	406.4
April	158.7	283.6	140.4	305.4	100.1	200.8	411.8	142.3	92.3	340.6	423.-	405.7
Mei	156.8	267.6	129.1	281.0	98.1	184.0	402.2	127.5	91.5	309.5	388.4	396.9
Juni	147.7	255.3	123.2	261.7	86.7	170.5	389.4	109.3	83.4	281.2	359.-	344.4
Juli	148.3	257.6	125.8	265.3	93.7	170.9	393.7	106.3	81.5	285.1	356.9	342.9
Augustus	145.8	248.3	116.7	251.7	87.2	162.8	376.9	85.2	75.1	261.3	325.4	306.0
September	142.7	245.9	110.6	246.3	79.1	154.3	360.2	70.3	73.6	236.1	315.9	312.5
October	142.5	241.9	109.8	235.4	67.5	149.2	336.4	77.2	70.7	244.9	317.2	341.3
November	142.4	235.3	116.7	221.4	70.3	153.8	309.3	85.5	69.3	251.8	312.-	329.1
December	134.6	220.7	111.6	204.3	60.8	144.7	299.3	82.5	63.4	238.8	274.7	312.4
Januari 1931	137.2	220.4	110.9	199.-	57.4	149.1	290.7	75.8	63.5	223.8	274.-	280.5
Februari	140.7	239.9	117.5	217.5	69.7	167.5	307.3	80.2	65.6	238.4	307.8	292.1
Maart	143.-	248.6	124.3	223.2	78.9	176.7	288.3	81.4	63.9	243.3	306.2	290.7
April	139.4	238.4	113.5	207.3	84.4	172.4	253.9	58.5	57.5	219.5	299.8	283.4
Mei	132.7	222.5	95.1	178.8	76.2	159.6	220.-	50.5	54.3	190.9	275.9	251.-
Juni	127.5	217.5	89.-	165.1	68.7	150.8	208.6	48.4	53.1	191.3	262.4	249.7
Juli	126.4	228.8	100.2	168.8	70.6	163.6	218.2	58.5	55.8	208.9	254.2	262.9
Augustus	113.2	210.9	88.2	151.2	65.-	147.6	194.7	44.4	48.-	178.4	218.4	247.-
September	95.3	190.1	73.6	126.1	60.9	118.9	147.9	31.7	37.3	134.-	168.7	220.1
October	89.1	181.3	71.7	125.3	49.2	107.8	140.7	32.6	34.7	122.1	174.7	222.2

Schommelingen in het aandelen-indexcijfer. 2 Januari 1931 f 3.591.712.000 = 100.

7 Januari	103.2	4 Maart	109.3	6 Mei	94.9	1 Juli	95.1	2 Sept.	75.8
14 "	102.-	11 "	103.3	13 "	94.6	8 "	93.2	9 "	67.6
21 "	102.9	18 "	110.4	20 "	91.-	15 "	86.7	16 "	63.6
28 "	105.7	25 "	109.5	27 "	88.3	22 "	88.6	23 "	64.-
4 Febr.	107.6	1 April	107.2	3 Juni	82.4	29 "	84.5	30 "	62.8
11 "	111.2	8 "	106.3	10 "	85.-	5 August.	80.5	7 October	63.5
18 "	109.6	15 "	104.3	17 "	85.5	12 "	80.1	14 "	63.8
25 "	109.2	22 "	96.4	24 "	90.8	19 "	81.-	21 "	66.2
		29 "	94.5			26 "	79.6	28 "	63.1

1) Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S. B. van 15 Januari 1930, blz. 64.

trent de al of niet wenschelijkheid van de speculatie als factor in de termijnmarkt onder de huidige, geheel veranderde, omstandigheden heb ik mij niet uitgesproken; dit had ook geen zin in mijn betoog, waarin ik mij moest bepalen tot de feiten van het oogenblik.

Kon dus de Heer Henny bij aandachtige lezing uit mijn beschouwing niet de conclusie trekken, dat ik het ontbreken van de speculatie als een betreurenswaardig feit aanmerk — ik constateerde slechts, dat het wegvallen van dit marktpersoneel de marktverhoudingen geheel heeft gewijzigd — dit neemt toch niet weg, dat ik hem in zijn kruistocht tegen de speculatie geenszins geheel kan volgen. Juist is het, dat in een markt met vrije prijsvorming — en daartoe is voorloopig ook de Pondenmarkt overgegaan — de speculatie schommelingen kan teveebrengen, die er zonder dien factor niet zouden zijn geweest. Maar evenzeer is het juist, dat men op alle goederentermijnmarkten, in het volle bewustzijn van die fluctuatiekansen, den speculant nimmer heeft willen uitschakelen, integendeel vaak dezen factor heeft aangegrepen als een welkom middel voor den „reëlen termijnhandel” om risico's af te wentelen. Vrijwel alle goederenmarkten dienen tot op zekere hoogte den producent en handelaar om termijnrisico's af te dekken, en op al die markten ziet men zeer veelvuldig de speculatie optreden als tegenpartij. Voor dat nuttig effect heeft men gaarne de nadeelen van het opereeren der speculatie over, waarbij toch ook bedacht moet worden, dat in the long run de macht van de speculatie op het prijsverloop niet overschat mag worden, omdat er steeds na betrekkelijk kort tijdsverloop afdekking van de transactie op de contante markt moet volgen, zij het dan dat tegelijk de termijn gepronlongeerd kan worden.

Wanneer er inderdaad een saldo van beteekenis zou zijn tusschen termijnvraag en -aanbod dan zou, zonder de speculatie als contrapartij, dat saldo m.i. onder geen voorwaarde opgenomen of gedekt kunnen worden. En hier ligt inderdaad de principiële kloof tusschen de zienswijze van den Heer Henny en mij: naar mijn meening kan er van een gezonde herleving van de termijnmarkt slechts sprake zijn, wanneer partij en wederpartij beide met juist tegengestelde behoeften of wenschen tot elkaar komen, hetgeen sedert ik mijn artikel schreef, dan ook in steeds ruimere mate het geval is. De Heer Henny beschouwt blijkbaar het ingrijpen op de termijnmarkt van houders van belangrijke contante saldi — bijv. bij Ponden De Nederlandsche Bank — als een essentiële element voor een op gang brengen van de termijnmarkt. Ik daarentegen beschouw zulk een interventie slechts als een middel om relatief zeer kleine niet onder te brengen posten termijn-aanbod over te hevelen naar de contante markt. Zou dit echter op eenigszins uitgebreide schaal geschieden, dan beteekende dit een concentreren van het aanbod in de betrokken valuta vrijkomend in den loop van eenige maanden op één enkel tijdstip in de contante markt, hetgeen een volkomen desorganisatie van de contante markt en een zwaren koersdruk zou involveeren. Op den duur en in hoofdzaak kan de termijnmarkt alleen maar functioneeren, wanneer vragers en aanbieders voor gelijke termijnen tegenover elkaar staan. Tracht men op bovenomschreven wijze een belangrijk deel van vraag of aanbod naar de contante markt over te hevelen — en de kans, dat men dien weg zou moeten kiezen, wordt grooter, wanneer men de speculatie zou willen uitschakelen — dan werden Pondenmarkt en -koers veel grondiger gedesorganiseerd dan door een leger speculanten zou kunnen gebeuren. Transmutatie tusschen termijn- en contante markt is een aardig „foefje”, maar niet ongevaarlijk, wellicht gevaarlijker dan het opereeren van de speculatie!

C. A. K.

OVERZICHT VAN DE INDISCHE MIDDELEN. (In Guldens).

	Juli 1931	Jan./Juli 1931	Overeenk. periode 1931
<i>Belastingen.</i>			
Pachten	4.984	65.979	106.236
Invoerr. incl. Landsgoed.	4.862.428	33.330.720	46.906.477
Uitvoerr. incl. Landsgoed.	316.292	2.703.220	5.428.899
Accijnzen	2.777.650	21.935.086	26.166.732
Andere ontv. I. U. en A. ...	17.800	136.484	176.031
Statistiekrecht	264.000	2.063.160	3.158.526
Personeele belasting	393.495	2.513.603	2.538.973
Inkomstenbelasting	3.592.417	23.563.891	26.076.404
Vennootschapsbelasting ..	1.776.730	7.691.318	11.854.056
Verponding	2.969.059	9.396.160	6.142.984
Recht van openb. verkoop.	283.920	2.037.574	1.967.188
Zegelrecht	816.991	5.801.282	7.978.065
Overschr. van vaste goed.	216.509	1.404.592	1.625.665
Recht v. succ. en overgang	10.093	167.384	205.425
Vergunning speeltafels ..	3.259	51.414	53.894
Slachtbelastingen	556.740	3.593.564	3.837.603
Bijzondere bel. buitengew.	12.396	74.805	89.126
Hoofdgeld	5.094	38.124	56.139
Landelijke inkomsten....	4.481.951	15.070.177	17.796.689
Belasting op loterijen ...	110.324	516.579	424.926
Totaal	23.472.132	132.155.116	162.590.038
<i>Monopolies.</i>			
Opium excl. opiumfabriek	2.141.389	15.596.859	21.017.622
Pandhuizen	2.011.982	13.535.141	15.654.237
Zout	1.147.582	8.920.350	8.691.222
Totaal	5.300.953	38.052.350	45.363.081
<i>Producten.</i>			
Kina en Thee	102.303	383.747	309.797
Landschaoutheoudbedrijf ..	216.293	1.338.186	2.390.630
Boschwezen	1.237.023	7.383.870	9.270.534
Goud en zilver	111.266	539.206	738.050
Banka-tin	1.759.981	14.928.275	20.233.564
Steenkolen	959.442	6.504.984	8.372.964
Totaal	4.386.303	31.078.268	41.315.539
<i>Bedrijven.</i>			
Havenwezen	2.418.917	9.205.918	10.251.850
Baggerdienst	425.765	1.715.287	2.458.564
Waterkracht en Electricit.	202.095	1.328.177	1.079.684
Landsdrukkerij	104.118	403.047	445.463
Post-, Telegr.- en Tel. dienst	2.468.535	17.210.759	18.649.298
Spoor- en Tramwegen....	6.038.453	33.887.144	39.746.612
Totaal	11.657.933	63.750.332	72.631.471
<i>Diverse middelen.</i>			
Aand. ijd. winst N.V. „Gem. Mijnb. Mij. Billiton” ...	—	2.000.000	2.500.000
Aandeel ijd. winst van de Javasche Bank	1.441.104	1.441.104	3.599.839
Afstand van grond	171.069	2.175.888	2.330.803
Mijnconcessies	9.055	587.390	1) -59.103
Boeten en verbeurdverkl.	142.594	847.356	914.540
Leges en salarissen, ont- vangen d. de griffiers vjd. versch. rechtscoll. ...	42.361	257.054	254.931
Heffing terzake van gesl. werkovereenkomsten ..	15.113	140.341	342.205
Opbrengst d. Weeskamers	65.065	456.483	364.997
Kadaster	26.796	212.788	267.346
Ontvangsten van het Gevangeniswezen	460.800	2.858.230	2.840.480
Afkoop heerendienst. B.G.	455.745	3.145.104	4.160.544
Schoolgelden	415.296	3.228.167	3.039.626
Ontv. groote ziekenin- richtingen en krank- zinnigengestichten	95.099	651.362	640.293
IJK van maten en gew. ...	70.686	364.448	329.572
Verk. en verh. van huizen	191.754	1.361.845	1.331.102
Ontv. waterleidingen	25.275	284.119	289.412
Bakengelden	194.054	1.497.579	1.762.188
Loodsgelden	241.152	1.716.887	1.978.542
Allerlei	601.767	2.260.308	3.613.928
Totaal	4.664.785	25.486.453	30.501.245
Totaal generaal....	49.482.111	290.522.519	352.401.374

1) Teruggegeven cijns.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)
I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Aug. 1931	Jan./Aug. 1931	Jan./Aug. 1930
Prod. Steenkolen in tonnen	1.067.655	8.470.790	8.058.329
Aantal normale werkdagen	25 ¹⁾	202	203

II. Bruinkolenmijn „Carisborg“.

	—	130.297	127.070
Netto-productie in tonnen	—	130.297	127.070
Aantal normale werkdagen	25	201	166

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Afgeleverd:	Gezamenl. Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg“	Zoutmijnen
Geraff. zout (ton)	6.348	33.478	29.688
Industriezout („)	32	406	529
Afvalzout („)	245	2.011	1.508
Aantal normale werkdagen	26	205	203

Aantal arbeiders.	Gezamenl. Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg“	Zoutmijnen
1 Sept. 1931	{ 11.237 ²⁾ 27.141 ⁴⁾	83	236
1 Sept. 1930	{ 10.001 ³⁾ 26.260 ⁴⁾	94	140

¹⁾ Oranje Nassau mijn III 24 dagen, Laura 23 dagen. ²⁾ bovengronds. ³⁾ incl. 1.926 arbeiders der nevenbedrijven. ⁴⁾ ondergronds. ⁵⁾ incl. 1.621 arbeiders der nevenbedrijven.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.
OPEN MARKT.

	1931				1930	1929	1914
	31 Oct.	26/31 Oct.	19/24 Oct.	12/17 Oct.			
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	27/8-3/3	27/8-3/8	29/4-16/16	21/2-7/8	17/16-5/8	47/8-5/8	31/8-3/16
Londen Daggeld... Partic. disc.	4-5	4-5	4-5 1/4	3 1/2-5	1 1/2-2	4 1/2-6 1/2	18/4-2
Berlijn Daggeld... Maandgeld Part. disc.	8 3/4-9	8-9	8-10	—	4-7 1/2	6-10	—
Waren-wissel.	8 1/2	8 1/2	8 1/2	—	5 3/8-1/2	7 3/4	—
New York Daggeld ¹⁾ Partic. disc.	2 1/2-3/4	2 1/2-3/4	2 1/2-3/4	2-3/4	2-1/4	6 1/4	1 1/2-2 ²⁾

¹⁾ Koers van 30 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.
KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
27 Oct. 1931	2.46 1/2	9.62	57.70	9.71	34.45	99 1/2
28 „ 1931	2.46 3/8	9.67	58.30	9.71	34.45	99 1/2
29 „ 1931	2.47 3/4	9.57	58.95	9.75	34.55	99 1/2
30 „ 1931	2.48 1/8	9.57	58.60	9.75 1/2	34.57 1/2	99 1/2
31 „ 1931	2.48 3/4	9.53	58.60	9.75 1/2	34.55	99 1/2
2 Nov. 1931	2.48 1/8	9.40	58.65	9.77	34.60	99 7/10
Laagsted. w. 1)	2.46 1/2	9.30	57.50	9.68	34.35	99
Hoogsted. w. 1)	2.489	9.71	58.95	9.77	34.65	99 5/8
26 Oct. 1931	2.47 1/8	9.73	57.70	9.78	34.55	99 7/10
19 Oct. 1931	2.46 1/2	9.57 1/2	57.50	9.71	34.65	99 1/2
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
27 Oct. 1931	48.40	34.75	7.30	1.52 1/2	—	—
28 „ 1931	48.37 1/2	34.75	7.30	1.52 1/2	—	—
29 „ 1931	48.30	35.—	7.30	1.47 1/2	—	—
30 „ 1931	48.40	35.—	7.32 1/2	1.47	—	—
31 „ 1931	48.35	35.—	7.30	1.47	—	—
2 Nov. 1931	48.42 1/2	35.—	7.35	1.47 1/2	12.75	21.95
Laagsted. w. 1)	48.17 1/2	—	7.25	1.44	12.55	21.50
Hoogsted. w. 1)	48.50	—	7.37 1/2	1.55	12.90	22.30
26 Oct. 1931	48.45	34.75	7.30	1.52 1/2	—	—
19 Oct. 1931	48.35	32.—	7.30	1.50	12.75	—
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
27 Oct. 1931	55.75	54.50	54.25	5.—	—	2.22 1/2
28 „ 1931	55.75	54.50	54.25	5.04	—	2.22 1/2
29 „ 1931	55.25	54.50	54.25	5.05	—	2.22 1/2
30 „ 1931	55.50	54.50	54.—	5.—	—	2.25
31 „ 1931	55.50	54.—	53.50	5.05	—	2.22 1/2
2 Nov. 1931	55.25	54.25	53.25	5.05	—	2.25
Laagsted. w. 1)	54.50	53.50	52.50	4.90	—	2.15
Hoogsted. w. 1)	56.—	54.50	54.50	5.10	—	2.27 1/2
26 Oct. 1931	57.—	54.50	54.50	5.—	—	2.22 1/2
19 Oct. 1931	57.75	54.25	54.—	5.—	—	2.20
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 1/2	2.4878

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. Laatste bekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op 2 November 1931 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank-disconto
<i>Europa.</i>				%
Londen *)	£	12.10 1/2	9.40	6 1/2
Berlijn *)	100 Mark	59.26	58.65	8
Parijs *)	100 Franc	9.747	9.77	2 1/2
Brussel *)	100 Belga	34.59	34.60	2 1/2
Boedapest	100 Franc	48.—	6.92	—
Zürich *)	100 „	48.—	48.42 1/2	2
Praag	100 Kronen	7.37 1/2	7.27 1/2	5
Weenen *)	100 Schilling	35.—	35.—	10
Boedapest	100 Pengö	43.51	—	9
Boekarest	100 Lei	1.4880	1.45	8
Sofia	100 Leva	48.—	1.77 1/2	9 1/2
Belgrado	100 Dinar	4.379	4.40	7 1/2
Istanbul	Turksch £	10.93	1.17	—
Athene	100 Drachme	3.23	3.—	—
Milaan	100 Lira	13.09	12.75	7
Madrid	100 Peseta	48.—	21.95	6
Lissabon	Escudo	2.68 1/2	8.50	—
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	54.25	6
Oslo *)	100 „	66.67	53.25	6
Stockholm *)	100 „	66.67	55.25	6
Reickjavik	100 I.Jsl. Kr.	66.67	42.45	—
Warschau	100 Zloty	27.91	28.75	7 1/2
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	—	—
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	—	—
Reval (Estland)	100 Estl. Kr.	66.67	—	—
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26 1/2	5.05	8
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.70	—
Danzig	100 Gulden	48.42	48.75	—
<i>Amerika.</i>				
New-York *)	\$	2.4878	2.487 1/2	3 1/2
Montreal	Canad. \$	2.4878	2.22 1/2	—
Mexico	Mex. Dollar	1.24	0.88 1/2	—
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0563 1	57.50	—
La Paz (Bolivia) 4)	Boliviano	0.9080	0.94	—
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075 2	—	—
Valparaiso	Peso (papier)	0.30	0.29 1/2	—
Bogota (Columbia) 4)	Peso	2.42	2.23 1/2	—
Quito (Ecuador)	Sucre	1.21	0.45 1/2	—
Lima (Peru) 3)	Sol 3)	0.69	0.69 1/2	—
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	1.—	—
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.36	—
Paramaribo	Gulden	1.—	0.99 1/2	—
Willemstad (Curaç.)	Gulden	1.—	1.01 1/2	—
San José (C. Rica)	Colon	1.16	—	—
Guatemala	Quetzal	2.48 3/4	1.93	—
Managua (Nicar.) 4)	Cordoba	2.48 1/2	1.92 1/2	—
San Salvador 4)	Colon	1.2440	1.11 1/2	—
<i>Azië.</i>				
Calcutta	Rupee	0.91	72 1/2	—
Batavia	Gulden I.C.	1.—	99 7/10	4 1/2
Kobe	Yen	1.24	1.20 1/2	5.84
Hong Kong	Dollar	—	0.61	—
Shanghai	Tael	—	0.79	—
Singapore	Straits Doll.	1.4125	1.10	—
Manilla	Phil. Peso	1.214	—	—
Bangkok	Baht	1.10	0.94 1/2	—
Teheran (Perzië)	Kran	—	0.10 1/2	—
<i>Afrika.</i>				
Kaapstad	£	12.10 1/2	11.90	—
Alexandrië	Egypt. £	12.42	9.65	—
<i>Australië.</i>				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10 1/2	7.23	—
Nieuw Zeeland	£	12.10 1/2	8.55	—

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud. 3) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg. 4) 1 Sol. = f 0.97 1/2. 4) Zichtkoers.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
27 October 1931	3,90½	3,93¼	23,52	40,54
28 " 1931	3,90½	3,93¾	23,60	40,52½
29 " 1931	3,86½	3,93¼	23,62	40,39
30 " 1931	3,85½	3,93¼	23,70	40,34
31 " 1931	3,83½	3,93	23,65	40,32
2 Nov. 1931	3,72½	3,92½	23,55	40,21
3 Nov. 1930	4,85½/16	3,92½	23,82½	40,25
Muntpariteit..	4,8667	3,90½	23,81½	40½/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	17 Oct. 1931	24 Oct. 1931	26 Oct./31 Oct.'31 Laagste/Hoogste	31 Oct. 1931
Alexandrië..	Piast. p. £	97½	97½	97½/16	97½
Athene	Dr. p. £	400	312½	300	315
Bangkok....	Sh. p. tical	—	213	2/3	2/3
Budapest ...	Pen. p. £	32	25	24	25
Buenos Aires	d. p. \$	29½	32½/10	32½	33½
Calcutta	Sh. p. rup.	1½½	1½½/32	1½½/32	1½½/32
Constantin..	Piast. p. £	790	805	800	800
Hongkong ...	Sh. p. \$	1/3¼	1/3¼	1/2½	1/3¾
Kobe	Sh. p. yen	2/6	2/5½	2/5½	2/6½
Lissabon....	Escu. p. £	109½	109½	109½	110
Mexico	\$ per £	10.24	10.57½	10.40	10.70
Montevideo ..	d. per £	21	22½	22½	27
Montreal ...	\$ per £	4.27½	4.35	4.25	4.43
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	3¼	3¼	3¼	4
Shanghai ...	Sh. p. tael	—	1/7½	1/7½	1/8¾
Singapore ..	id. p. \$	2/41/32	2/45/64	2/3½/10	2/47/32
Valparaiso ¹)	\$ per £	32.—	32.20	32	32.20
Warschau ..	Zl. p. £	3¼	3¼	32	38

¹) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS ²)

	Londen ¹)	N.York ²)		Londen
26 Oct. 1931..	17¼	30	26 Oct. 1931 ...	105/3
27 " 1931..	17½/16	29½	27 " 1931....	105/9
28 " 1931..	17½/16	29½	28 " 1931....	105/9
29 " 1931..	17½	29½	29 " 1931 ...	106/8
30 " 1931..	17½/16	30½	30 " 1931....	107/3
31 " 1931..	18½/16	30½	31 " 1931....	107/6
1 Nov. 1930..	16½/16	36½	1 Nov. 1930....	85/0
27 Juli 1914..	24½/16	59	27 Juli 1914....	84/11

¹) In pence p. oz. stand. ²) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	23 Oct. 1931	31 Oct. 1931
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 16.240.149,15	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 401.384,47	f 68.552,53
Voorschotten aan Ned.-Indië.....	f 114.617.329,17	f 116.802.188,27
Id. aan Suriname.....	f 12.570.912,50	f 12.675.638,50
Id. aan Curaçao.....	f 7.647.498,81	f 7.661.585,22
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl.	f 116.820.621,77	f 116.364.647,56
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen	f 19.341.457,61	f 23.186.543,12
Vordering o/h. Alg. Burg. Pensioenf. ¹)	—	—
Id. op andere Staatsbedrijven ¹).....	f 10.752.390,88	f 10.864.939,66
Verplichtingen.		
Voorschot van De Nederl. Bank ing. art. 16 van haar octrooi.....	—	f 3.402.942,62
Dagdeleeningen.....	—	—
Schatkistbiljetten in omloop.....	f 165.582.000,—	f 165.582.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	f 195.000.000,—	f 188.000.000,—
Waarvan rechtstreeks bij De Nederlandsche Bank geplaatst.....	—	—
Zilverbons in omloop.....	f 2.192.943,50	f 2.171.182,50
Schuld op ult. Sept. '31 aan de gem. verstrekt wegens voor haar door de Rijksadm. geheven gem. ink. belast. en op. op de Rijksink. bel.....	f 3.519.025,36	f 3.519.025,36
Schuld op ult. Sept. '31 aan de gem. verstrekt wegens aan haar uit te keeren hoofdsom der person. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. endergem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting	f 1.171.166,07	f 1.171.166,07
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. ¹)	f 1.357.025,84	f 1.554.118,53
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ¹).....	f 34.332.599,35	f 44.348.281,16
Id. aan andere Staatsbedrijven ¹).....	f 1.233.560,61	f 1.233.560,61
Id. aan diverse instellingen ¹).....	f 5.003.486,65	f 5.131.249,68

¹) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	24 Oct. 1931	31 Oct. 1931
Vorderingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands Kas.....	—	—
w.o. muntbiljetten.....	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	f 115.121.000,—	f 116.802.000,—
Schatkistpromessen.....	f 23.250.000,—	f 24.150.000,—
Schatkistbiljetten.....	f 15.570.000,—	f 15.570.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	f 4.920.000,—	f 4.918.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	f 606.000,—	f 606.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	f 815.000,—	f 732.000,—
Voorschot van de Javasche Bank.....	f 10.589.000,—	f 10.402.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 2 November 1931.

Activa.		
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f 116.009.326,63		
sels, Prom., (Bijbnk. " 7.021.766,08		
enz. in disc. (Ag.sch. " 13.109.583,16	f	136.140.675,87
Papier o. h. Buitenl. in disconto.....	"	—
Idem eigen portef. f 88.463.717,—	"	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. " —	"	—
Beleeningen (Hfdbk. f 52.290.912,04		
incl. vrsch. (Bijbnk. " 10.314.243,65		
in rek.-crt. (Ag.sch. " 63.312.788,85		
op onderp. f 125.917.944,54		
Op Effecten..... f 124.584.462,97		
Op Goederen en Spec. " 1.333.481,57	"	125.917.944,54
Voorschotten a. h. Rijk.....	"	—
Munten Muntmateriaal		
Munt, Goud..... f 94.692.130,—		
Muntmat., Goud.. " 761.392.556,36		
f 856.084.686,36		
Munt, Zilver, enz. " 28.757.123,—		
Muntmat., Zilver.. " —		
" 884.841.809,36¹)		
Belegging ¼, kapitaal, reserves en pensioenfond. " 26.964.243,78		
Gebouwen en Meub. der Bank..... " 5.000.000,—		
Diverse rekeningen..... " 56.257.874,89		
f 1.323.586.265,44		
Passiva.		
Kapitaal..... f 20.000.000,—		
Reservefonds..... " 7.563.205,59		
Bijzondere reserve..... " 8.000.000,—		
Pensioenfond. " 7.490.468,55		
Bankbiljetten in omloop..... " 1.092.509.240,—		
Bankassigatiën in omloop..... " 153.682,08		
Rek.-Cour. { Het Rijk f 11.206.645,75		
saldo's: { Anderen " 171.535.504,93	"	182.742.150,68
Diverse rekeningen..... " 5.127.518,54		
f 1.323.586.265,44		
Beeschikbaar metaalsaldo..... f 374.394.596,86		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 935.986.490,—		
¹) Waarvan in het buitenland f 166.066.479,83.		

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschkb. Metaal-saldo ¹)	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
2 Nov. '31	94.692	761.393	1092.509	182.896	374.395	69
26 Oct. '31	94.692	741.178	1037.043	219.885	362.525	68
19 " '31	94.692	716.034	1046.276	183.985	348.174	68
12 " '31	93.692	704.565	1056.609	157.289	342.402	68
5 " '31	93.692	698.507	1070.195	151.059	334.057	67
28 Sept. '31	93.692	608.788	1034.641	186.955	245.828	60
3 Nov. '30	64.693	361.213	873.411	17.665	93.188	50½
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.621	54
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ²)	
2 Nov. 1931	136.141	—	125.918	88.464	56.258	
26 Oct. 1931	145.089	—	118.461	99.840	44.040	
19 " 1931	143.573	—	117.982	101.258	42.866	
12 " 1931	142.158	—	116.175	101.953	41.245	
5 " 1931	146.166	—	114.526	102.061	51.392	
28 Sept. 1931	109.852	—	110.903	218.833	62.554	
3 Nov. 1930	50.150	2.500	114.516	250.537	43.381	
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509	

¹) Sedert den bankstaat van 4 Jan. '29 weder op de basis van ¼, metaaldekking. ²) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹)
19 Sept. 1931..	876	1.302	562	842	577
12 " 1931..	875	1.375	567	844	573
5 " 1931..	880	1.459	482	848	551
29 Aug. 1931..	881	1.492	465	844	545
20 Sept. 1930..	905	1.239	426	979	581
5 Juli 1914..	645	1.100	580	735	396

¹) Sluitp. der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
31 Oct. 1931	174.700		238.500	27.600	68.260
24 " 1931	175.800		238.200	28.700	69.040
17 " 1931	174.800		243.300	23.200	68.200
3 Oct. 1931	125.137	42.758	239.508	27.507	61.088
26 Spt. 1931	126.150	40.282	237.745	31.451	58.753
19 " 1931	110.311	40.694	238.899	35.122	41.397
12 " 1931	110.010	40.012	245.589	29.899	39.827
1 Nov. 1930	138.792	33.588	258.516	43.365	51.627
2 Nov. 1929	146.129	24.943	306.571	60.226	24.351
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekening-ingen ¹⁾	Dek-kings-percentage
31 Oct. 1931		80.900		***	66
24 " 1931		84.600		***	66
17 " 1931		84.900		***	66
3 Oct. 1931	9.474	6.003	45.674	31.585	63
26 Spt. 1931	9.514	3.530	42.725	30.868	62
19 " 1931	9.482	25.762	42.526	30.868	55
12 " 1931	9.888	24.938	42.672	30.982	54
1 Nov. 1930	9.149	31.287	44.822	42.083	57
2 Nov. 1929	9.238	41.114	121.704	28.391	47
25 Juli 1914	7.259	6.395	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
28 Oct. 1931	136.937	356.031	54.646	10.548	34.063
21 " 1931	137.035	355.231	55.443	10.422	29.047
14 " 1931	136.744	356.710	53.649	14.078	26.775
7 " 1931	136.565	359.324	50.915	16.898	25.715
30 Sept. 1931	136.160	357.209	52.609	14.774	25.876
23 " 1931	134.974	352.676	55.952	13.579	26.141
29 Oct. 1930	160.667	355.626	63.878	4.249	22.367
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
28 Oct. '31	50.536	17.254	63.478	52.645	55.906	41 ²⁹ / ₃₂
21 " '31	53.801	19.094	60.515	52.777	56.804	42 ²⁹ / ₃₂
14 " '31	57.626	14.441	70.099	51.310	55.034	40 ³⁴ / ₃₂
7 " '31	64.126	10.594	78.859	51.879	52.240	36 ²⁹ / ₃₂
30 Sept. '31	68.976	30.089	62.642	52.565	53.951	37 ¹⁸ / ₃₂
23 " '31	60.176	23.018	64.915	50.963	57.298	41 ¹⁷ / ₃₂
29 Oct. '30	57.666	20.970	55.694	35.002	65.041	56 ⁷ / ₃₂
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitl.	Wissels	Waarv. op het buitl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
23 Oct. '31	63.884	928	15.631	20.670	12.704	2.735	3.200
16 " '31	62.155	927	17.079	19.826	12.434	2.812	3.200
9 " '31	60.539	926	15.728	20.352	12.962	2.845	3.200
2 " '31	59.814	923	13.830	19.420	12.808	2.916	3.200
24 Oct. '30	50.643	489	6.505	25.497	19.122	2.799	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culleren
23 Oct. '31	5.065	2.117	81.769	1.875	6.950	23.073
16 " '31	5.065	2.256	81.937	1.088	6.786	23.044
9 " '31	5.065	2.159	81.847	1.400	7.036	26.206
2 " '31	5.065	2.458	81.514	1.006	6.600	17.992
24 Oct. '30	5.304	1.834	72.868	5.551	7.020	9.379
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluippost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-ent. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
23 Oct. 1931	1.144,6	100,5	142,9	3.666,9	133,3
15 " 1931	1.156,0	90,0	138,1	3.826,7	202,9
7 " 1931	1.219,3	62,8	141,5	3.688,1	167,6
30 Sept. 1931	1.300,8	100,5	138,8	3.545,4	300,5
23 " 1931	1.374,4	99,6	297,8	2.994,7	141,2
23 Oct. 1930	2.180,4	221,4	162,5	1.938,6	61,6
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
23 Oct. 1931	102,9	839,0	4.372,7	484,6	817,2
15 " 1931	102,9	841,8	4.526,7	551,4	810,1
7 " 1931	103,0	855,4	4.522,9	500,5	790,5
30 Sept. 1931	103,1	944,3	4.609,2	613,4	818,6
23 " 1931	103,1	933,1	4.173,9	540,3	788,2
23 Oct. 1930	102,5	493,9	3.980,7	419,9	251,7
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 23, 15, 7 Oct., 30, 23 Sept. '31 23 Oct. '30, resp. 17; 12; 13; 5; 19; 55 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen-en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. afd. Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitl.						Schatkist	Partic.
29 Oct. 1931	2567	—	—	957	55	290	3.602	25	287
22 " 1931	2568	—	—	935	44	290	3.579	8	294
15 " 1931	2558	—	—	934	47	290	3.599	22	250
8 " 1931	2535	—	—	875	50	290	3.581	13	199
1 " 1931	2497	—	—	843	50	290	3.556	42	124
30 Oct. 1930	1295	887	—	747	28	312	3.127	13	143

¹⁾ 1930.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
21 Oct. '31	2.764,1	1.606,0	163,3	698,3	769,1
14 " '31	2.836,0	1.710,6	157,8	627,6	730,4
7 " '31	3.037,0	1.909,1	156,2	463,4	581,4
30 Spt. '31	3.138,2	1.967,5	162,4	327,9	468,5
23 " '31	3.327,4	2.188,4	164,1	309,8	243,2
16 " '31	3.485,7	2.225,8	162,1	263,0	217,8
22 Oct. '30	3.016,6	1.606,5	151,7	192,0	176,6

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
21 Oct. '31	727,0	2.393,4	2.507,3	164,7	56,5	59,9
14 " '31	727,4	2.321,8	2.519,3	165,9	58,5	61,8
7 " '31	738,3	2.270,0	2.486,0	166,6	63,8	67,1
30 Spt. '31	742,3	2.097,8	2.506,2	166,8	68,1	71,7
23 " '31	738,0	2.045,0	2.487,0	166,8	73,4	77,0
16 " '31	742,5	2.005,9	2.645,5	166,9	74,9	78,4
22 Oct. '30	602,0	1.368,5	2.489,4	170,4	78,1	82,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
14 Oct. '31	414	13.680	7.821	1.680	19.405	6.536
7 " '31	274	13.858	7.831	1.727	19.672	6.624
30 Spt. '31	154	14.191	7.916	1.816	20.378	6.775
23 " '31	146	14.228	7.844	1.736	20.126	6.837
16 " '31	113	14.263	7.869	1.858	20.449	6.895
15 Oct. '30	76	16.864	6.541	1.827	21.444	7.535

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 3 November 1931.

De stemming op de graanmarkt was in de afgelopen week, vooral in de laatste helft daarvan, zeer vast. Algemeen schijnt men meer vertrouwen te hebben en zoowel tarwe als de andere graansoorten zijn in de afgelopen week aanmerkelijk gestegen. De koersen aan de termijnmarkt te Chicago waren evenals te Winnipeg in het begin oer week wel iets hooger, doch daarna gedurende verschillende dagen nagenoeg onveranderd gebleven. Later heeft een scherpe verhooging plaats gevonden. Het slot te Chicago was 8 dollarcenten, te Winnipeg 9½ dollarcenten per 60 lbs. hooger. De verschepingen van tarwe uit Rusland waren in de afgelopen week belangrijk kleiner dan in de daaraan voorafgaande. De Russen zijn niet dringend aan de markt en offreeren op latere aflading in het geheel niet. Men trekt daaruit de conclusie, dat het aanbod van Russische tarwe allengs zal afnemen, ook al omdat berichten over moeilijkheden met de inzameling nog steeds voortduren. De Farm Board is in onderhandeling over verkoopen van groote posten tarwe, welke onderhandelingen gedeeltelijk worden ontkend. Men mag echter aannemen, dat de zich in handen van den Farm Board bevindende tarwe allengs zal worden opgeruimd en dat te zijner tijd de druk, welke van die voorraden zoo lang het gevolg was, zal ophouden te bestaan. De berichten over wintertarwe in Amerika zijn niet onverdeeld gunstig. In sommige streken wordt ernstig naar regen verlangd en de bebouwde oppervlakte zal, vergeleken bij vorig jaar, niet onbelangrijk ingekrompen worden. Bovendien is men er vooral in Amerika van overtuigd, dat de vraag in Europa zal toenemen en dat de concurrentie minder zal worden, tengevolge van het verminderen van het Russische aanbod. De Argentijnsche vooruitzichten van tarwe blijven gunstig. Wel werden berichten verspreid over het optreden van roest in de tarwe, doch de klachten daarover waren nog niet ernstig. Ook in Argentinië is de bebouwde oppervlakte kleiner dan in het vorige jaar. In Australië blijven de vooruitzichten gunstig. Wanneer de omstandigheden zoo blijven als tot nog toe, kan over enkele weken met het binnenhalen van den oogst worden begonnen. Roemenië gaat voort met het verschepen van flinke hoeveelheden tarwe en blijft geregeld tot in den loop der week met aanmerkelijk verhoogde prijzen aan de markt. Naar Engeland is in den laatsten tijd veel tarwe verscheept in de verwachting, dat, indien de verkiezing aan het Nationale kabinet een meerderheid zou geven, invoerrechten op tarwe zullen worden geheven. Toen de uitslag der verkiezing bekend was, heeft deze verder geen invloed op de prijzen gehad. In Canada hoopt men op preferentiele rechten voor tarwe in Engeland. In Argentinië hebben de prijzen voor tarwe sterk gefluctueerd. Het slot te Buenos Aires was 97 centavos en te Rosario 65 centavos per 100 KG. hooger. Afladers van Argentijnsche tarwe zijn op het oogenblik op aflading niet aan de markt, evenmin als met andere graansoorten wegens de onmogelijkheid in Argentinië buitenlandsch geld te verkoopen. Blijkbaar worden de banken door de regeering beïnvloed.

Ook voor rogge was de stemming in de afgelopen week zeer vast en ondergingen, vooral gedurende de laatste dagen, de prijzen sterke verhoogingen. Amerikaansche en Canadeesche rogge zijn op het oogenblik te duur in verhouding tot Russische, welke nog lager wordt aangeboden, hoewel daarvoor de prijzen aanmerkelijk zijn verhoogd. De consumptie heeft geregeld flinke partijen dispoibele en stoomende Russische rogge gekocht en de prijsverhoogingen betaald.

De prijzen voor maïs aan de termijnmarkten in Argentinië hebben in de afgelopen week sterk gefluctueerd met soms groote koersverschillen op denzelfden dag. Het was niet gemakkelijk onder die omstandigheden geregelde

zaken te doen en omzetten waren op de meeste dagen beperkt. Bovendien kwamen groote hoeveelheden maïs in Rotterdam aan, in welke omstandigheid koopers aanleiding vonden af te wachten, of de prijzen tengevolge van het verwachte groote aanbod zouden dalen. Dit is niet het geval geweest. Integendeel, zij zijn geregeld gestegen en per slot van rekening is de vraag levendiger geworden toen bleek, dat uit de groote aankomsten niet overdadig werd aangeboden. Afladers hebben geregeld hun prijzen verhoogd en gedurende de laatste dagen opgehouden op aflading te offreeren, toen de bovengemelde moeilijkheden bij het verkoopen hunner buitenlandsche valuta in Argentinië ontstonden. Het slot te Buenos Aires was 46 centavos en te Rosario 50 centavos per 100 KG. hooger dan een week geleden. De vaste stemming voor maïs is zeker ten deele een gevolg van de aanmerkelijke verbetering der prijzen voor andere voergranen, waardoor maïs nog steeds verreweg het goedkoopste voerartikel blijft. De vooruitzichten van den oogst in Roemenië blijven uiterst gunstig en binnenkort kan gerekend worden op belangrijke verschepingen. Voorloopig zijn afladers nog niet dringend aan de markt en hebben er nog geen groote omzetten plaats gevonden. In overeenstemming met de prijzen voor Plata-maïs zijn ook die voor Donaumais gedurende de laatste dagen flink gestegen.

Het aanbod van gerst is beperkt. De Russen zijn niet dringend aan de markt en ook andere gerstsoorten worden slechts matig aangeboden. Geregeld zijn de prijzen in de afgelopen week gestegen, terwijl voor Canadeesche gerst steeds een premie werd betaald boven de Russische en Roemeensche. Aan den Donau zijn aanvoeren van gerst beperkt en afladers zijn slechts matig aan de markt. De termijnmarkt te Winnipeg is voor gerst, vergeleken bij de vorige week, 8½ dollarcenten per 48 lbs. gestegen.

Ook haver was vast. Tot stijgende prijzen werden verschillende haversoorten geregeld verkocht. In Canadeesche haver zijn in den laatsten tijd geregeld zaken tot stand gekomen.

SUIKER.

De afgelopen week gaf zeer kalme en oninteressante markten voor suiker te zien.

F. O. Licht heeft op 31 October zijne eerste raming der Europeesche bietoogsten met 50.000 tons verhoogd.

In Amerika namen raffinadeurs een afwachtende houding aan. Slechts voor enkele kleinere partijen kon ca. 1.40 d.c. c. & fr. voor Cubasuiker bedongen worden. De New-Yorksche termijnmarkt was aanvankelijk zeer flauw gestemd tengevolge van liquidaties, doch herstelde zich in de tweede helft van de week. De slotnoteringen luiden als volgt: Dec. 1.29; Jan. 1.26; Mrt. 1.24; Mei 1.29, terwijl de laatste notering voor Spot Centrifugals 3.42 bedroeg.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroeg deze week 35.000 tons, de versmeltingen 57.000 tons tegen 62.500 tons verleden jaar en de voorraden 172.000 tons tegen 226.700 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1931 tons	1930 tons	1929 tons
Productie	3.122.000	4.071.260	5.156.315
Voorr. overgebracht per 1/1	1.390.000	321.000	193.000
Consumptie	124.000	124.000	126.315
Weekontv. afscheepavens .	8.261	29.510	21.807
Totaal sedert 1/1	1.926.825	3.362.322	4.600.117
Weekexport	20.881	59.837	55.756
Totaal sedert 1/1	2.140.481	2.666.176	4.225.753
Voorraad afscheepavens .	1.049.111	1.007.346	374.456
„ binnenland	1.198.408	1.184.938	429.883

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	25-31 Oct. 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	25-31 Oct. 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	1931	1930
Tarwe	34.892	1.333.575	1.483.329	—	29.961	91.452	1.363.536	1.574.781
Rogge	8.883	333.438	434.023	—	1.157	48.807	334.595	482.830
Boekweit.....	881	22.743	15.804	91	338	1.887	23.081	17.691
Maïs	37.661	1.087.698	876.182	—	223.573	158.897	1.311.271	1.035.079
Gerst	21.944	531.769	558.234	1.558	44.927	41.605	576.696	599.839
Haver	2.728	222.549	170.081	—	2.826	3.114	225.375	173.195
Lijnzaad	4.119	166.450	73.705	—	377.066	219.921	543.516	293.626
Lijnkoek	3.600	99.110	110.041	—	204	100	99.314	110.141
Tarwemeel	1.108	71.969	119.217	257	21.933	35.582	93.902	154.799
Andere meelsoorten	2.228	35.414	19.927	350	10.845	4.632	46.259	24.559

Peru heeft zich thans officieel bij de Chadbourne over-
eenkomst aangesloten. De uitvoerquota is voor 1931 vast-
gesteld op 360.000 tons en voor elk der daarop volgende
jaren tot 1935 373.750 tons.

In Engeland, waar de uitslag der verkiezingen in
zakenkringen algemeen groote tevredenheid verwekt heeft,
kon dit feit op de goederenmarkten toch niet tot uiting
komen. De vraag naar Ruwsuiker bleef zeer matig; kleine
partijen konden tot ca. 6/6 cif. voor basis 90% Suiker
geplaatst worden.

Op de Londensche termijnmarkt bleven de notee-
ringen de geheele week zoo goed als onveranderd op een
niveau, dat 1/2 d. lager lag dan het slot der voorafgaande
week.

Op Java heeft de V.I.S.P. geen transacties van belang
tot stand kunnen brengen.

Hier te lande was de markt zeer kalm, en in na-
volging van Londen, zonder fluctuaties van eenige betee-
kenis. De slotnoteringen op de Amsterdamsche termijn-
markt waren: Dec. f 7 3/8; Mrt. f 7 7/8; Mei f 7 7/8 en Aug.
f 8 1/4. De omzet bedroeg 3300 tons.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel
te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
2 Nov. 1931	249.000	12.600	780.000	15.200	4 1/8 pence
26 Oct. 1931	252.000	13.000	971.000	15.200	3 3/8 pence
19 „ 1931	238.000	12.600	1.082.000	15.100	3 3/8 pence
2 Nov. 1930	241.000	12.925	1.143.000	21.000	5 1/8 pence

1) In Reis.

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli
31 Oct. 1931....	111.000	1.326.000	271.000	4.097.000
31 Oct. 1930....	59.000	1.066.000	243.000	4.010.000

Ook deze week bleef het artikel in de kalme stemming
verkeeren, welke reeds sedert maanden bestaat. Waar de
Pondenkoers in de laatste dagen belangrijk gevallen is en
de aanbiedingen uit Santos in Engelsch geld in verhou-
ding niet evenveel zijn opgelopen, komen deze laatste op
het oogenblik iets lager uit dan verleden week. De offertes
van Rio zijn in de meeste gevallen in Engelsch geld zeer
weinig gestegen en komen dientengevolge thans zelfs 1/3 à
1/9 per cwt. lager uit dan een week geleden. De afzet
alhier is echter nog altijd onbevredigend en als gevolg
daarvan valt over den omvang der importzaken in Rio en
in Santos op prompte verscheping ook ditmaal niet te
roemen.

Van nieuws van eenige beteekenis uit het groote produc-
tieland bleef de handel ook ditmaal volkomen gespeend.
Namens den Koffie-Raad is medegedeeld, dat in de vorige
week wederom geen Rio-koffie vernietigd is, doch dat
daartegenover in Santos een vrij groote hoeveelheid door
vernietiging is opgeruimd, namelijk 94.000 balen; tevens
werden 16.000 balen Victoria-koffie vernietigd. De hoo-
veelheid, welke tot op heden in totaal vernietigd is, be-
draagt 269.000 balen Rio, 1.357.000 balen Santos en 119.000
balen Victoria, tezamen 1.745.000 balen.

In de maand October zijn van Rio uitgevoerd 276.000
balen en van Santos 1.053.000 balen. De hoeveelheid, door
Santos ditmaal uitgevoerd, is belangrijk grooter dan de
export in de meeste vorige maanden van het jaar. Slechts
in Januari, Februari en April exporteerde Santos meer
dan 1 miljoen balen, doch in de overige maanden schom-
melde het cijfer van den uitvoer tusschen 625.000 balen en
882.000 balen. De aanvoer in de haven van Santos uit
het binnenland van Sao Paulo is in October 1.125.000 balen
gewees, wat slechts ongeveer 100.000 balen meer bedraagt
dan in de vorige maand en daar ook de vernietiging van
koffie in deze haven, zooals hierboven reeds is vermeld,
ditmaal op grootere schaal heeft plaats gehad dan in de
vorige maanden, is het gevolg van een en ander, dat de
voorraad te Santos gedaald is op het buitengewoon lage
cijfer van 780.000 balen. Slechts in Mei van dit jaar was
hij eenmaal op ongeveer hetzelfde cijfer gevallen, doch
overigens was hij bijna altijd (met uitzondering van het
najaar van 1929, toen hij eenigen tijd op iets onder 1 mil-
lioen balen stond) gehouden op een hoeveelheid van onge-

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN								ZUIVEL EN EIEN					MINERALEN						
	TARWE Hard/Winter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G. 3)		ROGGE American No. 2) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer.No.2) loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		BOTER per K.G. Leeuwar- der Comm. Noteering		KAAS Edammer Alkmaar. Fabrieks- kaas kl. m/merk		EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s. g. per barrel	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%		
1925	17,20	100,0	13,07 ⁶	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	2,31	100,0	56,—	100,0	9,18	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0
1926	15,90	92,4	11,75 ⁷	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	1,98	85,7	43,15	77,1	8,15	88,8	17,90	165,7	1,89	112,2
1927	14,75	85,8	12,47 ⁶	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	2,03	87,9	43,30	77,3	7,96	86,7	11,25	104,2	1,30	77,4
1928	13,47 ⁶	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	2,11	91,3	48,05	85,8	7,99	87,0	10,10	93,5	1,20	71,4
1929	12,25	71,2	10,87 ⁶	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	2,05	88,7	45,40	81,1	8,11	88,3	11,40	105,6	1,23	73,2
1930	9,67 ⁶	56,3	6,22 ⁶	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	1,66	71,9	33,45	68,7	6,72	73,2	11,35	105,1	1,12	66,7
Jan. 1929	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	2,25	97,4	45,95	82,1	9,03	98,4	10,10	93,5	1,16	69,0
Febr. "	12,72 ⁶	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	2,29	99,1	45,40	81,1	9,19	100,1	12,90	119,4	1,11	66,6
Maart "	12,65	73,5	12,62 ⁶	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	359,00	77,6	1,95	84,4	44,60	79,6	8,56	93,2	12,00	111,1	1,11	66,6
April "	12,12 ⁶	70,5	11,62 ⁶	88,9	218,00	94,1	185,25	78,5	373,25	80,7	1,81	78,4	40,25	71,9	5,90	64,3	11,05	102,3	1,11	66,6
Mei "	11,12 ⁶	64,1	10,57 ⁶	80,9	198,25	85,6	177,50	75,2	363,50	78,6	1,86	80,5	39,90	71,3	6,16	67,1	11,15	103,3	1,16	69,0
Juni "	10,87 ⁶	63,2	10,20	78,0	193,50	83,6	171,25	72,6	355,25	76,8	1,87	81,0	44,—	78,6	6,41	69,8	11,25	104,2	1,30	77,4
Juli "	12,80	74,3	11,20	85,6	218,50	94,4	191,25	81,0	415,50	89,8	1,88	81,4	45,—	80,4	6,88	74,9	11,25	104,2	1,30	77,4
Aug. "	13,12 ⁶	76,3	10,75	82,2	202,50	87,5	182,75	77,4	452,50	97,8	1,93	83,5	46,15	82,4	7,13	77,7	11,25	104,2	1,30	77,4
Sept. "	12,62 ⁶	73,4	10,20	78,0	191,00	82,5	172,00	72,9	506,75	109,6	2,22	96,1	45,25	80,8	8,01	87,3	11,40	105,6	1,30	77,4
Oct. "	12,10	70,4	9,87 ⁶	75,6	185,00	79,9	168,00	71,2	516,50	111,7	2,28	98,7	50,25	89,7	9,53	103,8	11,25	104,2	1,30	77,4
Nov. "	11,77 ⁶	68,5	9,20	70,4	174,00	75,2	164,75	69,8	483,25	104,5	2,20	95,2	50,70	90,5	10,60	115,5	11,35	105,1	1,30	77,4
Dec. "	12,62 ⁶	73,4	9,35	71,5	166,00	71,7	163,75	69,4	482,00	104,4	2,06	89,2	47,50	84,8	9,97	108,6	11,75	108,8	1,30	77,4
Jan. 1930	12,67 ⁶	73,7	9,35	71,5	149,25	64,5	151,25	64,1	433,75	93,8	2,00	86,6	43,95	78,5	7,55	82,2	11,75	108,8	1,21	72,2
Febr. "	11,72 ⁶	68,2	8,17 ⁶	62,5	139,00	60,0	135,75	57,5	398,50	86,2	2,03	87,9	41,15	73,5	6,90	75,2	11,75	108,8	1,11	66,6
Maart "	10,90	63,4	7,15	54,7	143,50	62,0	125,00	53,0	390,00	84,3	1,71	74,0	41,25	73,7	5,18	56,4	11,55	106,9	1,11	66,6
April "	11,17 ⁶	65,0	7,62 ⁶	58,3	180,25	77,8	129,75	55,0	431,00	93,2	1,50	64,9	36,50	65,2	5,16	56,2	11,35	105,1	1,16	69,0
Mei "	10,45	60,8	6,55	50,1	148,50	64,1	114,50	48,5	405,00	87,6	1,44	62,3	37,20	66,4	5,30	57,7	11,35	105,1	1,18	70,4
Juni "	10,05	58,4	5,17 ⁶	39,6	145,50	62,9	103,75	44,0	385,50	83,4	1,54	66,7	37,—	66,1	5,09	55,4	11,35	105,1	1,18	70,4
Juli "	9,55	55,5	5,82 ⁶	44,6	157,75	68,1	108,00	45,8	345,75	74,8	1,72	74,5	39,90	71,3	5,99	65,3	11,35	105,1	1,18	70,4
Aug. "	9,45	54,9	6,30	48,2	146,00	63,1	116,25	49,3	365,00	78,9	1,58	68,4	40,20	71,8	6,03	65,7	11,35	105,1	1,18	70,4
Sept. "	8,40	48,8	5,25	40,2	127,50	55,1	99,00	41,9	318,75	68,9	1,64	71,0	37,55	67,1	7,23	78,8	11,35	105,1	1,18	70,4
Oct. "	7,40	43,0	4,62 ⁶	35,4	112,25	48,5	86,00	36,4	281,25	60,8	1,63	70,6	36,90	65,9	8,60	93,7	11,35	105,1	1,18	70,4
Nov. "	7,25	42,2	4,25	32,5	94,50	40,8	82,25	34,9	270,75	58,5	1,58	68,4	36,50	65,2	9,63	104,9	10,90	100,9	0,85	50,0
Dec. "	7,07 ⁶	41,1	4,30	32,9	96,00	41,5	91,00	38,6	247,75	53,6	1,55	67,1	33,50	59,8	7,97	86,8	10,85	100,5	0,85	50,0
Jan. 1931	6,52 ⁶	37,9	4,—	30,6	84,50	36,5	86,25	36,5	207,50	44,9	1,61	67,1	32,25	57,6	6,63	72,2	10,30	95,4	0,85	50,0
Febr. "	5,77 ⁶	33,6	3,90	29,8	87,50	37,8	85,75	36,3	206,25	44,6	1,66	67,1	33,80	60,4	6,21	67,6	10,30	95,4	0,85	50,0
Maart "	5,62 ⁶	32,7	4,20	32,1	103,00	44,5	104,75	44,4	214,00	46,3	1,47	63,6	35,00	62,5	4,94	53,8	10,30	95,4	0,66	39,9
April "	5,90	34,3	4,42 ⁶	33,8	112,00	48,4	117,00	49,6	197,75	42,8	1,35	58,4	31,60	56,4	4,20	45,8	10,15	94,0	0,53	31,1
Mei "	6,15	35,8	4,97 ⁶	38,0	95,75	41,4	124,00	52,5	189,00	40,9	1,26	54,5	30,85	55,1	4,07 ⁶	44,4	10,00	92,6	0,53	31,1
Juni "	5,75	33,4	5,05	38,6	86,75	37,5	116,50	49,4	191,50	41,4	1,29	55,8	33,50	59,8	4,30	46,8	10,00	92,6	0,34	20,4
Juli "	5,42 ⁶	31,5	4,70	35,9	84,25	36,4	115,75	49,0	211,00	45,6	1,32	57,1	37,75	67,4	4,40	47,9	10,00	92,6	0,24	14,1
Aug. "	4,97 ⁶	28,9	4,02 ⁶	30,8	74,50	32,2	119,50	50,6	185,50	40,1	1,30	56,3	36,00	64,3	4,98	54,2	10,00	92,6	0,43	25,3
Sept. "	4,77 ⁶	27,8	4,27 ⁶	32,7	68,00	29,4	97,00	41,1	164,25	35,5	1,27	55,0	32,25	57,6	5,77 ⁶	62,9	10,00	92,6	0,56	33,3
Oct. "	5,—	29,1	4,47 ⁶	31,2	68,50	29,6	94,75	40,1	160,25	34,6	1,24	53,7	26,25	46,9	6,27 ⁶	68,4	9,90	91,7	0,56	33,3
2 Nov. "	6,10	35,5	5,35	40,9	87,00	37,6	115,00	48,7	184,00	39,8				6,85	74,2	9,90	91,7	0,56	33,3	

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) 79 Kg. La Plata. 3) = Western v.o.b. ring van de huidige offic. not. wijze (Jan. 1928); Barley vanaf 2/2/31; vanaf 9/2 64/5 Z.-Russ.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 8.—
Durham Ongezeefde	8.50
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	9.75
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	8.50
Yorkshire gewasschen Singles	8.25
Westfaalsche Vefförder	10.60
" Vlamstukken I	11.75
" Smeenootjes	11.50
" Gasvlamförder	11.—
" Gietcokes	14.—
Hollandsche Eierbriketten	13.30

alles per ton van 1.000 K.G. franco station Rotterdam/Amsterdam.
Ongezeefde bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 9.90.
Markt flauw.
3 November 1931.

IJZER.

In Lux 3 worden op de exportmarkt nagenoeg geen zaken gedaan. Engeland is gesloten voor het continentale product en ook elders bestaat weinig lust tot koopen. De notering is thans 44/- fob. Antwerpen (goud).
Cleveland ijzer daarentegen heeft zijn vroegere afzetgebied gedeeltelijk herwonnen. De vraag in het productiegebied (Teas) en in Schotland is zoodanig gestegen, dat de weliswaar geringe productie tot het eind van dit jaar vrijwel geheel verkocht is. De noteringen zijn 58/6 fot. hoogoven en 62/6 fot. Grangemouth (beide in papier).
De staalmarkt heeft tot dusver nauwelijks invloed van den uitslag der Engelse verkiezingen ondervonden. De omzet blijft beperkt; alleen met China worden nog zaken van eenige beteekenis gedaan. Stafiijzer doet 60—61 gouden sh. fob. Antwerpen.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 October in duizenden balen.

	1931	1930	1929	1928	1927
Voorraad in Europa ..	2.444	1.774	2.065	2.020	1.654
Stoomend (Brazilië ..	499	596	572	402	678
n. Europa (Oost-Indië. 147	84	119	186	138	—
	3.090	2.454	2.756	2.608	2.470
Voorraad Ver. Staten 1.555	933	689	703	547	—
Stoomend (Brazilië ..	494	544	545	490	635
* naar (Oost-Indië ..	6	5	12	—	—
Ver. Staten)	5.145	3.936	4.002	3.801	3.652

Voorr. in Pernambuco 6 2 — 2 —
" " Bahia 22 36 12 15 25
" " Victoria .. 50 62 33 109 94
" " Rio de Janeiro 214 304 271 306 330
" " Santos 1.097 1.081 850 1.074 884
" " Paranagua . 38 74 54 58 —

Totaal ... † *6.572 *5.495 *5.222 *5.365 *4.985
Op 1 September .. † *6.961 *5.522 *5.316 *5.521 *5.064
Op 1 Juli ..... † *6.397 *5.593 *5.338 *5.729 *4.720

* Niet inbegrepen de binnenl. voorraden in Brazilië.
† Niet inbegrepen de gouvernementsvoorraad van Sao Paulo 2.625.000 1 September 2.650.000, 1 Juli 2.700.000 balen.

De binnenlandsche voorraden te

		Santos	Rio de Janeiro
1 Juli 1927	3.312.000	balen	
1 September 1927	7.750.000	"	
1 October 1927	9.570.000	"	
1 Juli 1928	11.672.000	"	1.180.000 balen
1 September 1928	13.018.000	"	992.000 "
1 October 1928	13.469.000	"	826.000 "
1 Juli 1929	8.785.000	"	136.000 "
1 September 1929	12.531.000	"	654.000 "
1 October 1929	14.892.000	"	1.023.000 "
1 Juli 1930	21.210.000	"	1.621.000 "
1 September 1930	21.200.000	"	2.481.000 "
1 October 1930	22.010.000	"	2.355.000 "
1 Juli 1931	18.568.000	"	572.000 "
1 September 1931	21.868.000	"	1.183.000 "

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

Tijd	DIVERSEN		KOLONIALE PRODUCTEN						INDEXCIJFERS							
	VURENHOUT basis 7 ^m f.o.b. Zweden/Finland		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		THEE Af. N.-l. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee p. 1/2 K.G.		COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam		Bruto-gewicht v. d. buit. handel Nederland 1925 = 100			
	f	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%	f	%	In-voer	Uit-voer		
1925	159,75	100	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	35,875	100,0	100	100	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	34,—	94,8	112	128	93,2	92,9
1927	160,50	100,5	1/6,375	51,6	19,12 ⁵	102,0	46,875	76,4	82,75	97,9	32,62 ⁵	90,9	113	116	95,4	89,5
1928	151,50	94,8	-10,75	30,2	15,85	84,5	49,625	80,9	75,25	89,1	31,87 ⁵	88,9	118	128	96,4	87,6
1929	146,00	91,4	-10,25	28,8	13,—	69,3	50,75	82,7	69,25	82,0	27,37 ⁵	76,3	122	132	91,6	82,6
1930	141,50	88,6	-5,875	16,5	9,60	51,2	32	52,1	60,75	71,8	26,62 ⁵	63,1	124	135	75,5	69,4
1929	152,50	95,5	-9,875	27,9	13,77 ⁵	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	29,—	80,8	111	119	94,2	84,6
Jan.	150,00	93,9	1/-	33,7	13,37 ⁵	71,3	54	88,0	74,25	87,9	28,62 ⁵	79,8	75	83	94,2	85,4
Febr.	147,50	92,3	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	27,62 ⁵	77,0	82	111	94,8	85,8
Maart	147,50	92,3	-10,5	29,5	13,37 ⁵	71,3	54	88,0	74,25	87,9	26,75	74,6	110	142	92,9	83,9
April	145,00	90,8	-10,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0	25,87 ⁵	72,1	135	144	91,6	81,7
Mei	147,50	92,3	-10,625	29,8	12,00	64,0	54	88,0	69,50	82,2	24,87 ⁵	69,3	137	134	91,0	81,9
Juni	145,00	90,8	-11	30,9	13,42 ⁵	71,6	54	88,0	68,50	81,1	27,50	76,7	144	147	91,0	83,7
Juli	145,00	90,8	-10,5	29,5	13,00	69,3	53,50	87,2	64	75,6	27,25	76,0	151	149	91,6	83,6
Aug.	145,00	90,8	-10,125	28,4	13,47 ⁵	71,9	51,75	84,3	64	75,6	28,25	78,7	135	144	91,0	82,0
Sept.	142,50	89,2	-9,625	27,0	13,30	70,9	48,50	79,0	66	78,1	27,50	76,7	137	146	90,3	80,5
Oct.	142,50	89,2	-8,125	22,8	12,50	66,7	41,75	68,0	66,50	78,7	27,25	76,0	128	143	88,4	78,8
Nov.	142,50	89,2	-8	22,5	12,07 ⁵	64,4	36,75	59,9	60,75	71,8	27,12 ⁵	75,6	123	125	87,1	78,8
Dec.	147,50	92,3	-7,375	20,7	11,67 ⁵	62,3	35	57,0	60,50	71,6	26,87 ⁵	74,9	128	136	84,5	76,9
Jan. 1930	147,50	92,3	-8	22,5	11,40	60,8	35	57,0	58,25	68,9	26,37 ⁵	73,5	112	126	81,3	75,2
Febr.	147,50	92,3	-7,625	21,4	10,70	57,1	35	57,0	62,25	73,7	25,25	70,4	125	131	78,7	74,2
Maart	147,50	92,3	-7,375	20,7	10,55	56,3	35	57,0	59,50	70,4	26,12 ⁵	72,8	115	127	78,7	72,8
April	145,00	90,8	-6,875	19,3	9,80	52,3	34,75	56,6	58	68,6	25,50	71,1	132	132	76,1	72,0
Mei	145,00	90,8	-6,125	17,2	9,77 ⁵	52,1	33	53,8	58	68,6	22,87 ⁵	63,8	131	133	76,1	70,4
Juni	142,50	89,2	-5,625	15,8	9,27 ⁵	49,5	31,50	51,3	55,50	65,7	21,75	60,6	138	141	74,2	69,3
Juli	142,50	89,2	-4,875	13,8	8,50	45,3	29,50	48,1	55,25	65,4	20,—	55,7	129	145	73,5	67,9
Aug.	140,00	87,6	-4,125	11,6	7,97 ⁵	42,5	28,25	46,0	59,50	70,4	19,25	53,7	122	126	72,3	65,4
Sept.	132,50	82,9	-4	11,2	8,62 ⁵	46,0	29	47,3	66,50	78,7	18,75	52,3	128	152	71,6	64,6
Oct.	130,00	81,4	-4,375	12,3	8,75	46,7	29	47,3	68,25	80,8	19,37 ⁵	54,0	121	139	71,0	63,3
Nov.	130,00	81,4	-4,375	12,3	8,20	43,7	29	47,3	66,75	79,0	19,—	53,0	105	129	69,0	61,3
Dec.	125,00	78,2	-4,25	11,9	8,20	43,7	28	45,6	66,25	78,4	18,25	50,9	121	132	67,7	59,2
Jan. 1931	125,00	78,2	-3,875	10,9	8,20	43,7	26,25	42,8	53	62,7	18,12 ⁵	50,7	96	121	67,1	59,4
Febr.	125,00	78,2	-3,75	10,5	8,30	44,3	25,50	41,5	45	53,3	18,62 ⁵	51,9	107	140	66,5	59,1
Maart	125,00	78,2	-3,125	8,8	8,57 ⁵	45,7	24,75	40,3	43	50,9	17,50	48,8	110	138	65,8	58,4
April	125,00	78,2	-3,125	8,8	8,50	45,3	25	40,7	40,25	47,6	15,37 ⁵	42,9	114	141	65,8	56,8
Mei	110,00	68,9	-3,125	8,8	8,57 ⁵	45,7	25,75	42,0	39,50	46,7	14,12 ⁵	39,4	127	133	64,5	56,8
Juni	110,00	68,9	-3	8,4	8,77 ⁵	46,8	27	44,0	38,25	45,3	15,—	41,8	138	153	62,6	55,8
Juli	100,00	62,6	-2,5	7,0	7,90	42,1	25,50	41,5	39,50	45,6	14,12 ⁵	39,4	122	142	60,6	55,6
Aug.	100,00	62,6	-2,375	6,7	7,52 ⁵	40,1	23,75	38,7	37,50	44,4	13,37 ⁵	37,3	125	146	58,7	—
Sept.	100,00	62,6	-2,375	6,7	7,55	40,3	23	37,5	37,75	44,7	13,25	36,9	—	—	—	—
Oct.	100,00	62,6	-2,3125	6,5	7,25	38,7	23	37,5	37,5	—	13,75	38,3	—	—	—	—
Nov.	100,00	62,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/2 pence.

N.B. Alle Pondennoteringen vanaf 21 Sept. zijn op goudbasis omgerekend.